

Analýza profilu absolventa střední školy stavební z hlediska potřeb stavební firmy a možností školy

Bc. Lenka Kosičková

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka KOSIČKOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů pro SŠ**

Téma práce: **Analýza profilu absolventa střední školy stavební
z hlediska potřeb stavební firmy a možností školy**

Zásady pro vypracování:

Provedte literární průzkum v oblasti středního odborného vzdělávání v ČR, průzkum firemních a dalších informačních zdrojů (Internet, denní tisk)

Analýzujte profil absolventa střední průmyslové školy stavební z pohledu školy a z hlediska potřeb firmy

Zhodnoťte přednosti a nedostatky současného profilu absolventa střední průmyslové školy stavební

Navrhněte úpravy vzdělávacího programu podle možností školy a požadavků trhu práce

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. . Evropská vzdělávací politika : programy, principy, cíle. Praha : ASPI, 2004. 167 s. ISBN 8086395960

HAVLÍNOVÁ, M. Jak měnit a rozvíjet vlastní školu?. Praha : Strom, 1994. 126 s. ISBN 8090166229

MICHALÍK, J. Školská legislativa: dokumenty. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2003 . 295 s. ISBN 8024406268

RÝDL, K. V. Inovace školských systémů. 1. vyd. Praha : ISV, 2003. 281 s. ISBN 8086642178

SPILKOVÁ, V. Proměny primárního vzdělávání v ČR. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 311 s. ISBN 8071789429

VALENTA, J. Školské zákony s komentářem a prováděcí předpisy: právní stav k 23. 2. 2005. 1. vyd. Olomouc : Anag, 2005, 415 s. ISBN: 8072632655

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

23. února 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

25. května 2007

Ve Zlíně dne 23. února 2007

Ing. Jitka Chudarová
pověřená děkanka

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na profil absolventa střední školy stavební. Obsahuje a shrnuje tři faktory, které profil ovlivňují – trh práce, na který absolventi vstupují, školní vzdělávací programy a kompetence žáků, ale i pedagogických pracovníků. V teoretické části jsou zpracovány poznatky o absolventech na trhu práce, vzdělávací soustava ČR a rámcové vzdělávací programy, které české školství provázejí a také struktura kompetencí žáků i pedagogických pracovníků. Praktická část obsahuje analýzu kompetencí pracovníků na základě potřeb konkrétní stavební firmy a možností školy. Na závěr je uveden profil absolventa a návrhy a doporučení.

Klíčová slova: absolvent, střední škola, zaměstnavatel, rámcové vzdělávací programy, kurikulum, kompetence, znalosti, dovednosti, vlastnosti

ABSTRACT

The Aim of my Bachelor thesis is an evaluation of abilities of Secondary Construction Graduates. Evaluation is based on three main elements, which is labour market that graduates enter after their graduation, school education programmes and competencies of students, as well as teachers. Theoretical part of my thesis contains data about graduates who already entered the labour market, data about Czech education system and other adjoining educational activities and structure of competencies of students and teachers. Practical part analyzes competencies of workers in relation with demands of construction companies and schools capabilities. Conclusion contains graduates profile, my suggestions and recommendation.

Keywords: graduate, secondary school, employers, school education programmes, curriculum, competencies, knowledge, skills, characteristics

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi byli nápomocni při zpracování mé bakalářské práce, především vedoucí této práce Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové, PhD. za odborné vedení mé práce, cenné rady a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům firmy S. O. K. stavební, s. r. o. a pedagogům Střední školy stavební v Třebíči za poznatky z praxe, náměty a za ochotu, se kterou se mnou spolupracovali.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ABSOLVENTI STŘEDNÍ ŠKOLY A TRH PRÁCE	11
1.1 ZAMĚSTNÁVÁNÍ ABSOLVENTŮ	11
1.1.1 Pojem absolvent	12
1.1.2 Zákon o zaměstnanosti	12
1.2 POTŘEBY ZAMĚSTNAVATELŮ	12
1.2.1 Struktura nově přijímaných pracovníků.....	13
1.2.2 Vzdělání nově přijatých pracovníků	14
1.2.3 Skutečnosti rozhodující o přijetí absolventů	14
1.2.4 Důvody nepřijetí absolventů	16
1.3 SPOLUPRÁCE ZAMĚSTNAVATELŮ SE ŠKOLAMI.....	16
1.4 OČEKÁVÁNÍ ZAMĚSTNAVATELŮ SMĚREM KE ŠKOLÁM.....	17
2 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	18
2.1 VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA ČR	18
2.1.1 Struktura vzdělávací soustavy.....	18
2.1.2 Vzdělávání na středních školách.....	20
2.2 ZMĚNY VE VZDĚLÁVÁNÍ A RVP	20
2.2.1 Cíle změn ve vzdělávání	20
2.2.2 Podstata RVP	21
2.2.3 Záměry RVP.....	22
2.2.4 RVP pro střední odborné vzdělávání	23
2.3 SYSTÉM KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ.....	24
3 KOMPETENCE	26
3.1 LINGVISTICKÝ ÚVOD	26
3.1.1 Kompetence jako pravomoc.....	26
3.1.2 Kompetence jako způsobilost	26
3.2 DEFINICE KOMPETENCE.....	27
3.3 ČLENĚNÍ KOMPETENCÍ.....	28
3.3.1 Dělení kompetencí v rámci RVP.....	28
3.3.2 Jiné dělení kompetencí.....	28
3.4 KLÍČOVÉ KOMPETENCE	29
3.4.1 Vznik a původ pojmu „klíčové kompetence“	29
3.4.2 Definice klíčových kompetencí.....	29
3.5 KLÍČOVÉ KOMPETENCE VE VZDĚLÁVÁNÍ ČR.....	30
3.5.1 Klíčové kompetence v odborném vzdělávání v ČR.....	30
3.6 KOMPETENCE PEDAGOGŮ.....	32
4 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34

5	ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	35
5.1	S. O. K. STAVEBNÍ, S. R. O.	35
5.1.1	Základní informace o firmě.....	35
5.1.2	Historie firmy	37
6	ANALÝZA PROFILU ABSOLVENTA.....	38
6.1	MOŽNOSTI ŠKOLY	38
6.1.1	Projekt Obsahová dimenze kurikula základní školy.....	38
6.1.2	Rozhovor	39
6.1.3	Závěr analýzy	41
6.2	POTŘEBY STAVEBNÍ FIRMY	42
6.2.1	Klíčové kompetence.....	42
6.2.2	Odborné kompetence	48
6.2.3	Závěr analýzy	55
6.3	PROFIL ABSOLVENTA.....	55
7	NÁVRHY A DOPORUČENÍ	58
7.1	SPOLUPRÁCE ŠKOLY SE STAVEBNÍMI FIRMAMI	58
7.1.1	Brigády	58
7.1.2	Odborné praxe	59
7.1.3	Exkurze	59
7.1.4	Odborné semináře	59
7.2	PŘÍSPĚVKY PRO ZAMĚSTNAVATELE	60
7.3	TRÉNINKOVÉ PROGRAMY PRO ABSOLVENTY	60
	ZÁVĚR.....	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65
	SEZNAM GRAFŮ	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Bývalo zvykem, že každý čerstvý absolvent dostal pracovní místo, kde při troše štěstí zůstal až do důchodu. Během této doby absolvoval několik povinných podnikových školení, kterými si svoji kvalifikaci vlastně ani nerozšířil. Doby dávno minulé také nevyžadovaly, aby na sobě člověk pracoval celý život.

Dnes stojí každý mladý člověk na prahu své kariéry před těžkým úkolem. Tím, že úspěšně dokončil školu pro něj píle nekončí. Právě naopak. Stejně jako si zaměstnanec může vybrat práci, kterou chce vykonávat, vybírá si i zaměstnavatel. Na uchazeči o práci je, aby zaměstnavateli dokázal „prodat“ všechny své znalosti a dovednosti. Ani přijetím do zaměstnání však jeho úsilí nekončí.

Základem pro úspěch je celoživotní vzdělávání. Jen tak bude absolvent – zaměstnanec schopný obstát v konkurenci na trhu práce a zároveň se a také snadněji přizpůsobí všem změnám, kterým bude během svého pracovního života bude neustále čelit.

Předpoklady pro celoživotní učení i pro dobré uplatnění na trhu práce získávají žáci a studenti již během základního vzdělávání, které je předpokladem úspěchu při studiu na střední a popř. vysoké škole. Proces vzdělávání by neměl probíhat samostatně a izolovaně uvnitř školy, ale měly by být respektovány okolnosti, které školu, žáky, studenty a vzdělávání jako takové ovlivňují. Ještě více to platí při středním odborném vzdělávání, které žáky připravuje přímo na uplatnění v praktickém životě.

Při spojení požadavků trhu práce a možností školy a při současném respektování a rozvíjení potenciálu žáků – jejich kompetencí, bude vytvořen nejlepší předpoklad pro to, aby byl proces vzdělávání úspěšný, žáci se uplatnili v praktickém životě a zároveň byli připraveni pro další a celoživotní vzdělávání.

Profil absolventa není rigidní popis znalostí a dovedností žáků, které škola během studia pomůže studentům získat, a ani nejde o jednoznačný popis toho, co přesně trh práce od absolventů vyžaduje. Aby profil absolventa splnil účel a záměr, pro který je sestavován, a sloužil všem třem subjektům – žákům, škole i trhu práce – je nutné, aby se průběžně přizpůsoboval měnícím se podmínkám trhu práce, odrážel změny v technickém pokroku, životě společnosti a dalších faktorů, které proces vzdělávání ovlivňují.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části se zaměřím na faktory, které profil absolventa střední školy stavební ovlivňují, tzn. trh práce, škola a její vzdělávací

programy a kompetence žáků i pedagogů. Praktická se bude věnovat analýze profilu absolventa střední školy stavební z hlediska potřeb trhu a možností školy a na základě analýzy navrhnu doporučení, která by přispěla přiblížení ke stanovenému profilu absolventa.

Cílem bakalářské práce je analyzovat profil absolventa střední školy stavební na základě možností školy a potřeb stavební firmy. Analýza bude provedena dotazníkovým šetřením, na základě kterého zjistím, které klíčové a odborné kompetence stanovené pro absolventy středních stavebních škol skutečně konkrétní stavební firma po čerstvých absolventech požaduje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ABSOLVENTI STŘEDNÍ ŠKOLY A TRH PRÁCE

Obecně lze trh definovat jako prostředí v němž se nabídka setkává s poptávkou. Pokud jde o trh práce jde o nabídku pracovního místa na jedné straně a schopnosti uchazeče o práci na straně druhé. Absolventi na trhu práce stojí na prahu své pracovní kariéry a je na nich do jaké míry uplatní své znalosti ze školy a zapojí se do pracovního života.

Přechod ze školy do pracovního procesu hraje v životě každého člověka velikou úlohu. Eventuální neúspěch při začleňování do světa práce může i do budoucna negativně poznamenat kvalitu jeho života. Pro úspěšné uplatnění absolventů škol na trhu práce je důležité, aby skladba jejich znalostí, schopností a dovedností, které označujeme jako kompetence (viz kap. 3) co nejvíce odpovídala požadavkům a potřebám potenciálních zaměstnavatelů.

[5, str. 3, 7]

Tato kapitola je zaměřena na problémy zaměstnávání absolventů škol. Popsala jsem skupinu absolventů jako pojem a definovala koho vůbec můžeme za absolventa považovat. Druhá část kapitoly obsahuje skutečnosti zjištěné výzkumem „Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů na trh práce“ (GA ČR 406/05/0246 Obsahová dimenze kurikula ZŠ).

1.1 Zaměstnávání absolventů

Absolventi škol představují pro trh práce rizikovou skupinu. Jsou mnohem více ohroženi nezaměstnaností než ostatní kategorie občanů a to jak kvůli chybějící praxi, tak nedostatečným pracovním návykům. U mladého člověka může neúspěšnost při hledání pracovního místa na počátku jeho kariéry vést ke ztrátě motivace.

[14]

Míra nezaměstnanosti absolventů je závislá hlavně na ekonomické situaci ve státě a celkové nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti absolventů je vždy vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti, protože absolventi škol jsou nepříznivým vývojem na trhu práce ohroženi více než ostatní pracovníci. Šance absolventa na získání zaměstnání závisí nejen na stupni vzdělání (nezaměstnaností jsou méně ohroženi absolventi vyšších odborných škol a vysokých škol než absolventi se základním vzděláním). Důležitou roli při vstupu na trh práce hraje vystudovaný obor či specializace.

[14]

1.1.1 Pojem absolvent

Pedagogický slovník definuje absolventa jako člověka, který splnil všechny podmínky dokončení studia na střední nebo vysoké škole, v kurzu nebo jiném vzdělávacím programu a získal k tomuto vzdělání patřičné osvědčení. [1, str. 15]

V novém zákoně o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., který nabyl účinnosti 1. října 2004 pojem absolvent nově vymezuje. Dříve byli absolventi definováni jako mladí lidé do dvou let po úspěšném absolvování studia. Nyní je tato skupina osob vyžadující zvýšenou péči zprostředkování zaměstnání rozšířena na mladé lidi do 25 let věku a absolventy vysokých škol do dvou let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku. [18]

1.1.2 Zákon o zaměstnanosti

Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. přiznává nárok na podporu v nezaměstnanosti uchazeči o zaměstnání, který: „*vykonával v délce alespoň 12 měsíců v rozhodném období (§ 41) zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost zakládající povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.*“ [18, část druhá, hlava III]

Toto nové ustanovení v zákoně znamená, že absolventi na trhu práce přišli o automatický nárok na podporu v nezaměstnanosti. Do zaměstnání se absolventům ale započítávají všechny brigády během studia, které zakládají účast na sociálním pojištění (např. brigády na dohodu o pracovní činnosti).

Řešení problémů nezaměstnanosti absolventů škol přispívají úřady práce svojí pomocí při zprostředkování zaměstnání. Výhodiskem z této situace mohou být finanční podpory zaměstnancům, které mají za úkol motivovat zaměstnavatele k přijímání mladých absolventů škol. Příspěvek může mít podobu částečné nebo úplné úhrady mzdových nákladů při přijetí mladého absolventa.

1.2 Potřeby zaměstnavatelů

Následující kapitola obsahuje shrnutí výzkumu, který byl zpracován v rámci aktivity „Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů na trh práce“, a který by měl podstatně přispět ke zvýšení celkového standardu služeb pedagogicko-psychologického a kariérového poradenství na školách. Cílem výzkumu je mimo jiné pozitivně ovlivňovat uplatnitelnost budoucích absolventů na trhu práce. Jde o výzkum, který byl zaměřen na zjišťování

názorů zaměstnavatelů na znalosti, dovednosti a schopnosti absolventů škol a hodnocení jejich připravenosti pro vstup na trh práce a také na zkoumání skutečností, které jsou pro zaměstnavatele rozhodující při přijímání nových pracovníků. Výzkum byl realizován formou dotazníkového šetření a celé znění výzkumu je dostupné na portále Národního ústavu odborného vzdělávání. [5, str. 3]

1.2.1 Struktura nově přijímaných pracovníků

Z hlediska problematiky uplatnitelnosti absolventů škol na trhu práce je také důležité se zaměřit na oblast přijímání nových pracovníků. Výchozí bod představují údaje o počtech nově přijímaných pracovníků a o podílu absolventů na nově přijímaných zaměstnancích. Přehled o nově přijímaných zaměstnancích a absolventech škol, který byl zpracován na základě výše zmíněného výzkumu zachycuje následující tabulka (viz *Tab. 1*). Z výsledků výzkumu vyplývá, že průměrný počet nově přijímaných pracovníků je přímo úměrný velikosti organizace (tento trend narušují pouze firmy o velikosti od 251 do 500 zaměstnanců).

[5, str. 22]

To samé nelze říci o průměrném počtu absolventů. V případě menších firem sice platí, že čím více zaměstnanců, tím větší průměrný počet přijímaných absolventů, ale už u firem o velikosti 101 až 250 zaměstnanců poměrně vysoký průměrný počet přijatých absolventů představuje menší podíl z celkového počtu přijatých pracovníků, než je tomu v případě společností s počty zaměstnanců od 26 do 100.

[5, str. 22]

Velké firmy se pohybují hluboce pod celkovým průměrným podílem přijímaných absolventů. Údaje získané od největších společností s více než 5000 zaměstnanci jsou s ohledem na velice nízké početní zastoupení firem v této velikostní kategorii poněkud specifické a není možné s určitostí říci, zda získané výsledky lze zobecnit pro všechny firmy této velikostní kategorie. Přesto je zřejmá tendence přijímat poměrně vysoké procento absolventů. [5, str. 23]

Zaměříme-li se na relativní počty firem, které absolventy přijímají, bez ohledu na to, zda je preferují či nikoli, zjistíme, že otevřenější vůči absolventům jsou spíše větší a velké společnosti. Zároveň bylo zjištěno, že s rostoucí velikostí firmy ubývá případů, kdy absolventi nejsou vůbec přijímáni. Z výsledků výzkumu také vyplynulo, že relativně nejčastěji jsou absolventi škol přímo upřednostňováni jednak velkými firmami, jednak těmi nejmenšími.

[5, str. 24]

Tab. 1. Průměrný počet přijatých pracovníků a absolventů podle velikosti firmy [5, str. 23]

Velikost firmy	Pracovníků	Absolventů	% absolv.
do 5	20,0	1,3	6,7%
6 - 25	26,1	3,8	14,6%
26 - 100	48,6	10,2	21,0%
101 - 250	363,3	52,3	14,4%
251 - 500	222,1	13,8	6,2%
501 - 5000	346,4	12,8	3,7%
nad 5000	799,5	137,8	17,2%
Průměr	183,4	20,8	11,4%

1.2.2 Vzdělání nově přijatých pracovníků

Výsledek výzkumu také poskytuje zajímavé informace při pohledu na vzdělanostní strukturu nově přijímaných pracovníků. Následující tabulka (viz Tab. 2) ukazuje frekvenci přijímání pracovníků jednotlivých vzdělanostních úrovní. Z celkového pohledu přijímají dotazované firmy relativně nejčastěji vyučené pracovníky (72 % odpovědí „často“) a dále také pracovníky s maturitním vzděláním (46 % odpovědí „často“ a 39 % odpovědí „občas“). Nejproblematictější se jeví uchazeči o zaměstnání s pomaturitním a vyšším odborným vzděláním. Určitým způsobem zvláštní skupinu pak představují pracovníci s vysokoškolským vzděláním, kteří jsou přijímáni spíše „výjimečně“ či „občas“, případně „vůbec ne“. [5, str. 23]

Tab. 2. Frekvence přijímání nových pracovníků z hlediska kategorií vzdělání [5, str. 24]

	Vzdělání	vyučené (SOU)	maturanti SOŠ a gymnázií	pomaturitní	vyšší odborné (VOŠ)	vysokoškolské (VŠ)
1	často	72%	46%	13%	10%	13%
2	občas	15%	39%	27%	30%	30%
3	výjimečně	7%	8%	32%	30%	31%
4	vůbec ne	5%	7%	29%	31%	25%

1.2.3 Skutečnosti rozhodující o přijetí absolventů

Výzkum se rovněž zaměřil na skutečnosti, které z pohledu zaměstnavatelů hrají rozhodující úlohu při výběru nových pracovníků. Základním problémem této části je odpověď na

otázku, zda firmy dělají při přijímání nových pracovníků rozdíly mezi absolventy a zaměstnanci s praxí a jaká kritéria považují za rozhodující při výběru z těchto dvou skupin uchazečů o zaměstnání. Z tohoto důvodu je důležité zabývat se důvody a předpoklady, které vedou zaměstnavatele k přijímání či naopak nepřijímání čerstvých absolventů. Nelze opomenout ani zkoumání, zda zaměstnavatelé upřednostňují absolventy s předchozími pracovními zkušenostmi nebo praxí absolvovanou v rámci vzdělávání. [5, str. 25]

Výsledky výzkumu dokládají, že při výběru nových pracovníků činí více než polovina zaměstnavatelů rozdíl mezi absolventy a pracovníky s praxí. Existují odlišnosti v závislosti na velikosti firmy. Rozdíl mezi těmito dvěma kategoriemi dělají společnosti s více než 5000 pracovníky a také firmy se zaměstnanci od 26 do 100 zaměstnanců a nejmenší formy do 5 pracovníků. [5, str. 25]

Bližší zkoumání faktorů, které ovlivňují přijímání nových pracovníků bylo zaměřeno na kritéria, která zaměstnavatelé považují za rozhodující při výběru absolventů i pracovníků s praxí. Následující tabulka (viz Tab. 3) poukazuje na kritéria, která jsou důležitá pro výběr nových pracovníků.

Tab. 3. Kritéria pro přijetí zaměstnanců (% podíl firem s tímto požadavkem) [5, str. 28]

Požadavky na absolventy		Požadavky na pracovníky s praxí	
24%	Ochota se dále vzdělávat	13%	Předchozí praxe
18%	Požadované vzdělání	7%	Odborné znalosti
15%	Znalost jazyků	6%	Komunikativnost
14%	Komunikativnost	5%	Znalost jazyků
11%	Adaptabilita	5%	Odborná kvalifikace
10%	Dovednosti v práci s počítačem	3%	Ochota se dále vzdělávat
9%	Flexibilita	3%	Reference
8%	Způsob vystupování	3%	Dovednosti v práci s počítačem
8%	Odborné znalosti	3%	Způsob vystupování
8%	Zájem o práci, chuť pracovat	3%	Profesní zkušenosti
7%	Předchozí praxe	3%	Flexibilita
6%	Pracovitost, pracovní nasazení	2%	Adaptabilita
6%	Práce v týmu	2%	Požadované vzdělání
4%	Odborná kvalifikace	2%	Pracovitost, pracovní nasazení
3%	Zodpovědnost	2%	Práce v týmu

Z tabulky vyplývá, že při výběru pracovníků s většími pracovními zkušenostmi rozhoduje především profil předchozí praxe a odborné znalosti (resp. odborná kvalifikace, odbornost či odborná způsobilost), v případě absolventů kladou zaměstnavatelé důraz především na

ochotu dále se vzdělávat, stupeň a obor dosaženého vzdělání. Důležitá je také znalost cizích jazyků a komunikační schopnosti. [5, str. 28]

Výzkum nasvědčuje tomu, že absolventi mohou navzdory nedostatku a absenci odborné praxe konkurovat pracovníkům s praxí, a to díky své ochotě se dále vzdělávat, čerstvým odborným znalostem a dovednostem, znalosti cizích jazyků, dovednosti pracovat s počítačem, přizpůsobivosti, flexibilitě a celkově aktivnímu přístupu k práci. [5, str. 28]

1.2.4 Důvody nepřijetí absolventů

Řada firem se přijímání absolventů spíše vyhýbá. Jaké jsou důvody, které zaměstnavatele vedou k nepřijetí absolventa? Nejčastější důvod k odmítnutí absolventů je nedostatek praxe a pracovních zkušeností. Poměrně častými důvody jsou také nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení. Následuje delší doba, kterou absolventi potřebují na zapracování, a nízká úroveň pracovní morálky. Jako nejméně častý důvod odmítání absolventů je ve výzkumu uvedena neschopnost přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce. [5, str. 28]

1.3 Spolupráce zaměstnavatelů se školami

Jednu z možných cest, která by směřovala k harmonizaci kvality nově nastupující pracovní síly a požadavků trhu práce, představují vazby mezi zaměstnavateli a školami. Z výše zmíněného výzkumu vyplynulo, že mezi nejčastější formy spolupráce obou subjektů patří praxe žáků a studentů. Velmi užívanými způsoby spolupráce jsou také nabídka pracovních míst pro absolventy inzerovaná přímo ve školách, exkurze a návštěvy žáků a studentů na pracovišti. Velmi málo užívanou formou je sponzoring žáků a studentů a vyhlašování nej-různějších soutěží. [5, str. 34]

Nejaktivnější jsou ve spolupráci se školami velké firmy, které také ve větší míře nabízí sponzorování škol, podílí se na výuce ve školách, poskytují školám technické vybavení, praktické znalosti a zkušenosti, podílí se na výzkumných nebo jiných školních projektech a také vyhlašují pro žáky a studenty soutěže. [5, str. 35]

Dalšími možnými formami spolupráce jsou sponzorské dary a materiály pro výuku, vedení a zadávání diplomových, bakalářských i seminárních prací a jejich konzultace. Velmi zřídka se také vyskytují brigády, účast na veletrzích tzv. pracovních příležitostí“, které pořáda-

jí školy, prezentace společnosti v prostorách školy, spolupráce při marketingových studiích, atd.

[5, str. 35]

1.4 Očekávání zaměstnavatelů směrem ke školám

Výzkum se také snažil zjistit představy a očekávání týkající se dalšího vývoje odborného vzdělávání a školského systému. Z výsledků průzkumu vyplývá několik základních problémových oblastí. Nejvíce se firmy vyjádřily k problematice praktické přípravy budoucích absolventů, která by měla být rozšířena a zkvalitněna. Velký význam má podle nich propojení teorie s praxí, resp. zavádění nových poznatků do výuky. Z tohoto důvodu je důležité, aby výuku zajišťovali kvalifikovaní pedagogové (podrobněji viz kapitola 4). [5, str. 36]

Podle názoru zaměstnavatelů by u žáků a studentů měly být posilovány především klíčové kompetence a to konkrétně samostatnost, zodpovědnost, logické myšlení, pracovitost, práce s výpočetní technikou, schopnost týmové práce, komunikační schopnosti a umění jednat s lidmi. Důraz by měl být také kladen na celkový rozvoj osobnosti, tvůrčí práci, samostatné myšlení a schopnost vyjádřit názory, dokázat je vysvětlit a obhájit v diskusi. [5, str. 36]

Kapitol sama osobě je jazyková příprava. Absolventi by měli být schopni cizí jazyk aktivně používat a problém by jim neměla dělat běžná komunikace. Zaměstnavatelé považují za důležité zapojení zahraničních lektorů do výuky cizích jazyků. U absolventů jim také schází všeobecný přehled a práce s informacemi, což znamená samostatně informace vyhledávat, zpracovávat, vyhodnocovat a nacházet v nich souvislosti. [5, str. 36]

2 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Stejně jako trh práce, prochází změnou i školní vzdělávání. Dlouho zmiňované rámcové vzdělávací programy začaly platit nedávno. Některými nenáviděné a jinými vyzdvihované změny českého školství mají přinést snadnější a efektivnější formu vzdělávání. Některé kroky vedoucí ke změnám ve vzdělávání mají dlouhodobý charakter. Jaký účinek budou RVP mít ukáže čas.

Kapitola je zaměřena na vzdělávací systém v ČR s důrazem na střední odborné vzdělávání. Jsou zmíněny také změny ve vzdělávání a cíle, ke kterým tyto změny povedou. Zaměřila jsem se na RVP, jejich podstatu a záměr, kvůli kterému se do škol zavádí. Zmíněn je i systém kurikulárních dokumentů.

2.1 Vzdělávací soustava ČR

Vzdělávací systém výrazným způsobem určuje počáteční kvalitu nastupujících absolventů, které spočívají jak ve vybavenosti absolventů potřebnými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi, tak v připravenosti mladých lidí plnohodnotně se začlenit do pracovního procesu a dále se vzdělávat. Vzdělávací systém tak působí jako významný faktor předurčující budoucí uplatnitelnost (zaměstnatelnost) absolventů škol. [5, str. 3]

Aby byl přechod absolventů ze školy na trh práce co nejplynulejší, je především nutné, aby schopnosti, dovednosti a znalosti absolventů nabyté v průběhu vzdělávání byly v souladu s požadavky a potřebami zaměstnavatelů. Zároveň je však důležité, aby budoucí absolventi měli možnost získat konkrétní představy o světě práce a o možnostech svého uplatnění, aby byli podněcováni aktivně se zapojit do světa práce. Dále je nezbytné, aby jim v otázkách kariérového rozhodování, tzn. volbě další vzdělávací dráhy, profese a povolání, byla poskytována patřičná informační podpora, tak aby žáci byli schopni zodpovědně se rozhodnout při výběru oboru i školy. [5, str. 3]

2.1.1 Struktura vzdělávací soustavy

Česká vzdělávací soustava má pět stupňů vzdělávání. První čtyři stupně upravuje zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Vysoké školství se řídí zákonem č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte v předškolního věku. Podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

Střední vzdělávání

Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.

Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Úspěšným ukončením příslušného akreditovaného vzdělávacího programu se dosáhne stupně vyššího odborného vzdělání. Délka vyššího odborného vzdělávání v denní formě je 3 roky včetně odborné praxe, u zdravotnických oborů vzdělání až 3,5 roku.

Vysokoškolské vzdělávání.

Vysoké školy jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy, jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.

2.1.2 Vzdělávání na středních školách

Vzdělávání na středních školách je upraveno ve výše zmíněném školském zákoně, konkrétně ve čtvrté části zákona. Cíle středního vzdělávání jsou uvedeny výše (viz kap. 2.1.1)

Podle §58 školského zákona se úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání dosahuje těchto stupňů vzdělání:

- a) střední vzdělání, které získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání.
- b) střední vzdělání výučním listem, které získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem (§ 84).
- c) střední vzdělání s maturitní zkouškou, které získá žák úspěšným ukončením vzdělávacích programů šestiletého nebo osmiletého gymnázia, vzdělávacího programu v délce 4 let denní formy vzdělávání, vzdělávacího programu nástavbového studia (§ 83) v délce 2 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou.

2.2 Změny ve vzdělávání a RVP

2.2.1 Cíle změn ve vzdělávání

V České republice se změny týkající se předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání začaly připravovat již před počátkem tohoto století. Návrhy na tyto změny vycházely z porovnání situace v našem vzdělávání se situací ve vyspělých zemích světa a Evropy popsané v tzv. Zelené knize. V roce 2001 byly souhrnně pojmenovány a schváleny v tzv. Bílé knize.

Základním cílem všech změn je efektivní vzdělávání, tzn. vzdělávání, jehož výsledky jsou co nejlépe a co nejdéle využitelné v osobním životě a v zaměstnání. Efektivní vzdělávání má podporovat ekonomickou prosperitu státu, neboť účelně vložené prostředky do vzdělávání se mnohonásobně vrátí jednotlivcům i státu. [10]

Prosperita státu, přirozená obrana proti nezaměstnanosti, předpoklad pro snižování sociálních problémů a chudoby, téměř jistota lepšího pracovního zařazení a s ním související lepší finanční ohodnocení, což je garance co nejvyššího vzdělání u co největšího počtu obyvatel. Z tohoto důvodu je trendem ve vyspělých zemích průběžné celoživotní vzdělávání. [10]

2.2.2 Podstata RVP

Stát již nevytváří učební osnovy, které každá škola mechanicky převzala, ale vymezuje pouze rámec vzdělávání, tzv. rámcový vzdělávací program. V RVP jsou uvedeny závazné cíle předpokládané výsledky vzdělávání, doporučené učivo, rámcový učební plán, pravidla pro práci se žáky se zdravotními a sociálními problémy i se žáky mimořádně nadanými, pravidla pro sestavování školního vzdělávacího programu apod. [17]

Nově jsou formulovány cíle vzdělávání, které jsou vedle osvojení důležitých poznatků zaměřeny na utváření a rozvíjení životních dovedností (klíčových kompetencí), mezi které patří dovednosti učit se, komunikovat, řešit problémy, spolupracovat, projevovat se jako svobodná osobnost, hájit svá práva, rozvíjet vnímavost k lidem, prostředí a přírodě, chránit zdraví, být tolerantní k jiným lidem a kulturám, poznávat vlastní schopnosti pro další život a výběr profese. [17]

RVP umožňují sestavení učebních plánů do různých modelů vzdělávání podle potřeb žáků, podmínek školy i schopností pedagogického sboru. Pokud se dodrží podmínky stanovující závazné výsledky vzdělávání, znamená to možnost vytvářet různé povinné a volitelné předměty, využívat projekty a jiné formy vzdělávání. [17]

Ve výuce a v hodnocení se upřednostňují především motivující a aktivizující metody, které pomáhají rozvíjet individuální předpoklady každého žáka. Preferuje se učení se způsobům poznávání, tvořivost a invence, namísto učení se hotovým poznatkům. Důraz se klade na bezpečné a žákům příznivé prostředí a klima ve škole (vybavení, vztahy, společná pravidla a činnosti, spolupráce žáků napříč ročníky apod.). [17]

Zavádí se také statut sebehodnocení školy jako ukazatel výsledků vzdělávání a předpoklad dalšího rozvoje školy ve prospěch žáků. Posiluje se autonomie a profesionální odpovědnost učitelů, kteří mohou volněji volit obsah učiva podle potřeb žáků, ale zároveň odpovídají za výsledky vzdělávání v souladu s RVP. Velký důraz se klade na spolupráci školy a rodičů žáků, která je důležitá především pro samotné žáky. [17]

Každá škola si podle těchto uvedených propozic a svých možností vytváří svůj vlastní školní vzdělávací program, kde definuje své vzdělávací záměry, sestavuje konečný učební plán, vypracovává učební osnovy pro jednotlivé předměty, stanovuje pravidla pro hodnocení žáků a sebehodnocení školy. Vše se děje ve shodě s potřebami žáků, podmínkami školy, kvalitou pedagogického sboru. [17]

2.2.3 Záměry RVP

Každý ví, kolik se toho ve škole naučil a kolik toho opravu v praxi využil. Během školního vzdělávání se informace hromadí a násobují a mnohé z nich přestávají platit. Je evidentní, že se nelze ani zdaleka naučit vše a o to důležitější je to, aby si žáci vytvořili potřebné systémy poznatků a nacházeli jejich vzájemné vazby a učili se v souvislostech, které jsou zřejmé a v každodenním praktickém životě použitelné. V tomto případě není důležité, jestli se daný systém vytváří na základě stejného učiva a jestli se všichni učí to samé. [10]

Nikdo nezpochybnuje význam vědění, které vždy bude základem vzdělání, ale stále naléhavější je otázka, co představuje ten základ, co je nezbytné se naučit a co je možné si vyhledat a doplnit až ve chvíli, kdy to žák bude potřebovat. V době, kdy se na všechny hrnou informace ze všech stran je důležitější umět si informace vyhledat, zhodnotit a použít pro danou situaci než si je všechny zapamatovat. [10]

Podmínkou toho, aby lidé dosahovali co nejvyššího vzdělání a vzdělávali se také v dospělosti, se musí především umět učit a mít chuť se učit a to opakovaně a dlouhodobě a k tomu všemu nesmí chybět i příležitost k učení. Ve školách se proto hledají a stále více uplatňují takové způsoby vzdělávání, které zpřístupňují vzdělávání všem žákům (tzn. i těm, kterým učení „nejde“, kteří mají zdravotní nebo sociální problémy). Aktuální se stávají metody výuky, které podporují zájem všech žáků, jejich aktivitu, dávají jim příležitost se uplatnit a staví na jejich přednostech. [10]

Efektivní vzdělávání nelze postavit na posuzování a hodnocení nedostatečností a chyb. Žák, který je oceňován za to, co umí a co se mu vede, má jasnou představu o tom, čeho dosáhl a jak. Má také šanci, že se mu bude učení líbit i v dalších etapách života. Do popředí se proto dostává motivující hodnocení, které sleduje osobní pokrok každého žáka, aniž by byl neustále porovnáván s jinými. Motivující hodnocení umožňuje žákovi promlouvat do hodnocení, hodnotit sebe sama nebo v rámci skupiny. [10]

Všechny zmíněné změny (viz výše) by měly vést především k tomu, že se žáci budou učit rádi, že nebudou stresováni nikým a ničím, co souvisí s učením, že získají dovednosti a způsoby jednání, které budou mít smysl a které bez problému uplatní v dalším životě a v zaměstnání doma, ale i kdekoli v zahraničí. Změny by také měly navodit ve školách takové vztahy, jejichž odrazem budou samostatní, sebevědomí a aktivní lidé, kteří budou současně dostatečně odpovědní vůči sobě i svému okolí. [17]

2.2.4 RVP pro střední odborné vzdělávání

RVP pro střední odborné vzdělávání jsou: [8, str. 3]

- státem stanovené a schválené pedagogické dokumenty, které vymezují závazné požadavky na vzdělávání v jednotlivých stupních a oborech vzdělání, tzn. zejména výsledky vzdělávání, kterých má žák v závěru studia dosáhnout, obsah vzdělávání, základní podmínky realizace vzdělávání a pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů;
- závazným dokumentem pro všechny školy poskytující střední odborné vzdělávání, které jsou povinny jej respektovat a rozpracovat do svých školních vzdělávacích programů;
- veřejně přístupným dokumentem pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost;
- otevřeným dokumentem, který bude po určitém období platnosti nebo podle potřeby inovován.

RVP pro střední odborné vzdělávání usilují o: [8, str. 3]

- vytvoření pluralitního vzdělávacího prostředí a podporu pedagogické autonomie škol, a proto vymezují pouze výsledné kvality osobnosti žáka (výsledky vzdělávací

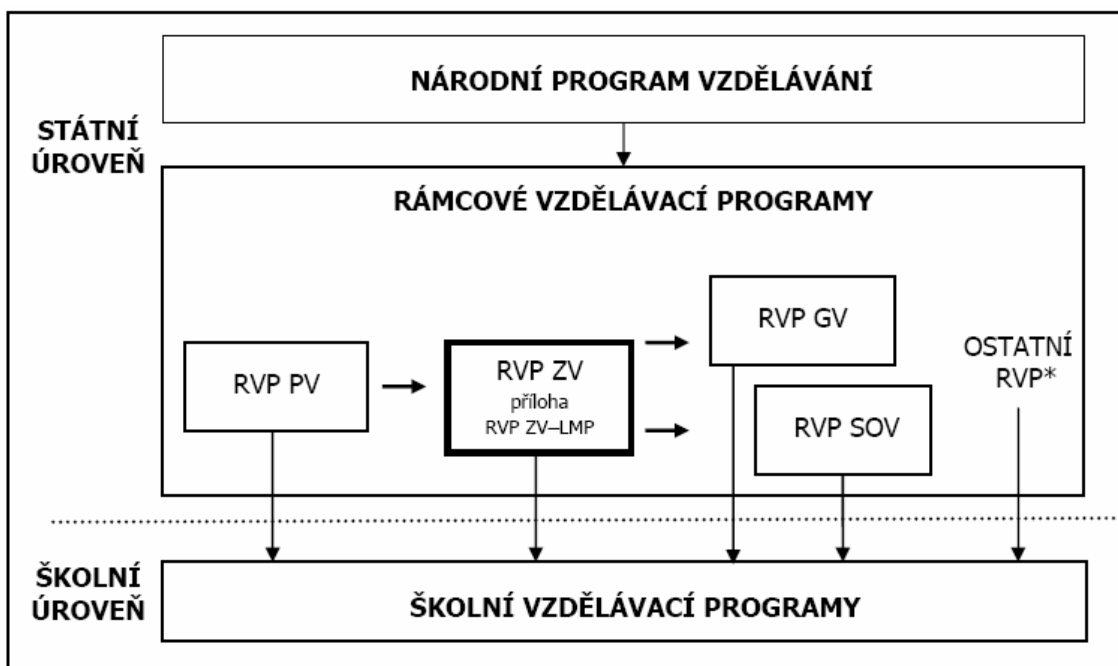
ni) a nezbytné prostředky pro vytvoření těchto kvalit, zatímco způsob realizace vymezených požadavků ponechávají na školách;

- lepší uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce a jejich připravenost dále se vzdělávat, popřípadě se bezproblémově rekvalifikovat, a vést kvalitní osobní i občanský život. Proto kladou důraz na rozvoj kompetencí žáků, zvláště klíčových kompetencí, a na zkvalitnění všeobecně-vzdělávacích vědomostí a dovedností absolventů;
- zvýšení kvality a účinnosti středního odborného vzdělávání,
- uplatnění takového pojetí kurikula, které není založeno pouze, či především, na osvojování co největšího objemu faktů, ale je tvořeno vyváženým systémem základních pojmů a vztahů, který umožňuje zařazovat informace do smysluplného kontextu vědění i praxe; proto kladou důraz na cíle a výsledky vzdělávání nikoli na obsah vzdělávání (učivo).

2.3 Systém kurikulárních dokumentů

Dnešní doba je charakteristická výraznými změnami, které nejsou svazovány národními ani oborovými hranicemi. Jedním z typických jmenovatelů těchto změn v pedagogice jsou klíčové kompetence (viz kap. 3), které mají značný dopad na podobu zásadních pedagogických dokumentů v celé Evropě. [12]

V souladu s novými principy kurikulární politiky, které jsou zformulovány v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílé knize a zakotveny v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní (viz *Obr. 1*) [9, str. 9]

Obr. 1. Systém kurikulárních dokumentů [9, str. 4]

Na státní úrovni jsou v systému kurikulárních dokumentů Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Národní program vzdělávání definuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy (předškolní, základní a střední vzdělávání). Školní úroveň představují školní vzdělávací programy, podle kterých se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. Národní program vzdělávání, rámcové vzdělávací programy i školní vzdělávací programy jsou veřejné dokumenty přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost. [9, str. 9]

3 KOMPETENCE

Absolvent školy vstupující na trh práce nabízí potenciálnímu zaměstnavateli své znalosti, dovednosti i vlastnosti. Každý jedinec má větší či menší předpoklady pro nabízené pracovní místo.

Kvalifikace člověka během života rychle zaostává, zejména technické znalosti a dovednosti. Proto jsou v současné době tolik vyzdvihovány klíčové kompetence, které jsou důležité pro úspěšné uplatnění znalostí a dovedností na trhu práce, stejně jako pro celoživotní vzdělávání člověka.

3.1 Lingvistický úvod

V úvodu této kapitoly bych ráda vyjasnila terminologický problém. Pojem „kompetence“ se dnes běžně používá v češtině ve dvou základních významech, které jsou uvedeny v následujících podkapitolách. [3, str. 14 -15]

3.1.1 Kompetence jako pravomoc

První význam slova označuje kompetence jako pravomoc, oprávnění, obvykle udělené nějakou autoritou nebo patřící nějaké autoritě, ať už jde o instituci nebo jednotlivce. V tomto smyslu nacházíme klíčový význam slova kompetence v němčině nebo francouzštině. Německý výraz „die Kompetenz“ znamená pravomoc, oprávnění, rozsah působnosti. Někdo může svoje kompetence (pravomoci) překročit, někomu je možné takové kompetence odejmout. I francouzské slovo „compétence“ má podobný význam a označuje příslušnost, povolání, pravomoc.

Podobně postupuje při výkladu tohoto termínu slovník cizích slov, podle kterého pojem kompetence vymezuje rozsah působnosti, představuje souhrn oprávnění a povinností, svěřených právní normou určitému orgánu nebo osobě. V tomto významu se například setkáváme s přesunem kompetencí na samosprávu. Personální rovina používá slovo kompetence ve smyslu oprávnění, kdy pracovník buď je nebo není oprávněn o něčem rozhodnout.

3.1.2 Kompetence jako způsobilost

Druhý význam slova vidí termín kompetence jako schopnosti vykonávat nějakou činnost, umět ji vykonávat, být v příslušné oblasti kvalifikovaný. Pojem pochází z anglosaského

prostředí v tomto významu se začal používat až pod vlivem manažerské literatury. Anglický výkladový slovník vysvětluje slova „competence“ a „competent“ ve významu být schopen něco udělat, schopnost, mít potřebné vědomosti a dovednosti. Až na dalším místě vysvětluje tyto pojmy ve významu úředního oprávnění.

Zjednodušeně lze rozdíl mezi oběma pojmy vysvětlit tak, že první význam zdůrazňuje cosi daného člověku zvenku, na základě konsenzu druhých a druhý význam zdůrazňuje vnitřní kvalitu člověka, která je výsledkem jeho rozvoje, víceméně nezávislou na venkovním světě, která mu umožňuje podat určitý výkon.

Pro laickou veřejnost znamená dvojí význam velkou nejasnost, která vyvolala pokusy nahradit výraz „kompetence“ v tomto druhém pojetí např. slovem „způsobilost“. V bakalářské práci budu používat význam kompetence v tomto smyslu, tzn. ve významu komplexních schopností a dalších předpokladů vykonávat určitou činnost. Komplexní jsou proto, že zpravidla zahrnují více schopností, dovedností a vědomostí a řada autorů také zahrnuje potřebné postoje a vlastnosti.

3.2 Definice kompetence

V předešlé kapitole jsem upozornila na dvojí význam slova kompetence a na to, že se v bakalářské práci budu zabývat pojmem ve významu určující způsobilost. Ráda bych ještě obsah termínu kompetence, jeho definici, rozvedla podrobněji.

Definovat pojem kompetence se pokoušela řada odborníků v oblasti sociologie, pedagogiky, filozofie, psychologie a ekonomie. Výsledky jejich snah ovlivnilo jak vzdělání, tak i kulturní a jazykové zázemí. [6, str. 12]

V posledních desetiletích pronikl termín „kompetence“ také do sféry všeobecného vzdělávání, v níž často značí určitou schopnost nebo potenciál účinně jednat v dané situaci. Dnes již nemá význam pouhý poznatek sám o sobě, ale jeho uplatnění a využití. [6, str. 12]

V RVP se termínem „kompetence“ rozumí ohraničené struktury schopností a znalostí a s nimi související postoje a hodnotové orientace, které jsou předpokladem pro výkon absolventa v určité činnosti. Kompetence neexistují izolovaně, navzájem se prolínají a doplňují a žáci si je osvojují a prohlubují v průběhu celého středního odborného vzdělávání. [15]

V sociologickém slovníku je kompetence definovaná jako schopnost zvládnout nějakou činnost nebo situaci, popř. schopnost zařadit nové poznatky do širšího kontextu.

[1, str. 125]

3.3 Členění kompetencí

3.3.1 Dělení kompetencí v rámci RVP

Klíčové kompetence jsou v RVP definovány jako relativně samostatná kategorie kompetencí v kontextu s kompetencemi občanskými a odbornými: [15]

- a) občanské kompetence – vyjadřují kvality občana demokratické společnosti. Jedná se zejména o soubor hodnot a postojů, které jsou demokracii vlastní a škola má jimi žáka vybavit, ačkoli nemůže zaručit jejich naplnění v osobním životě žáků
- b) odborné kompetence – vztahují se k výkonu pracovních činností, odvíjejí se od kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání a vyjadřují způsobilost absolventa k pracovní činnosti. Tvoří je soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot požadovaných u absolventa vzdělávacího programu.
- c) klíčové kompetence – obecně přenositelné a použitelné soubory kvalit osobnosti. Zahrnují vědomosti, intelektové dovednosti, postoje, hodnotové orientace, které každý člověk potřebuje k tomu, aby mohl plnohodnotně žít v současném světě. Mohou být využívány u každé práce bez ohledu na odbornost, a proto přispívají k lepší zaměstnatelnosti absolventů. Klíčové kompetence jsou významné i pro celoživotní učení. Na jejich rozvoji se podílí všeobecné i odborné vzdělávání.

3.3.2 Jiné dělení kompetencí

Jiné členění rozlišuje kompetence profesní a klíčové. Profesní kompetence jsou úzce spojeny s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí a povolání. Klíčové neboli přenositelné kompetence jsou definovány jako znalosti, schopnosti a dovednosti, které se jeví jako nezbytné pro úspěšné uplatnění nejenom na trhu práce, ale i v běžném životě. [5, str. 7]

Zvládnutí klíčových kompetencí by mělo přispět k větší flexibilitě pracovníků v širokém slova smyslu, tzn. k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese, a napomáhat harmonizovat schopnosti pracovníků a požadavků kladených ze strany zaměstnavatele. [5, str. 7]

3.4 Klíčové kompetence

3.4.1 Vznik a původ pojmu „klíčové kompetence“

Termín „key competencies“ pochází z anglofonního prostředí a je nástupcem slova „competencies“, které již dříve nahradily tzv. „basic skills“. Základní dovednosti (basic skills) označovaly pouze dovednosti spjaté s počítáním a čtením. Postupem času se kladl stále větší důraz na tzv. životně důležité dovednosti (life nebo survival skills), které nakonec vystřídaly kompetence (competencies), tedy pojem zahrnující soubor vědomostí, dovedností a postojů.

[12]

Ačkoli Evropská komise jednoznačně doporučila používání pojmu klíčové kompetence (key competencies), současná kurikula jednotlivých evropských zemí stále nepoužívají jednotnou terminologii. Německy mluvící země a vlámská komunita Belgie používají pojem klíčové kompetence. V jiných zemích se užívají pojmy částečně významově odlišné. Např. ve frankofonní části Belgie mají význam „prahové a finální kompetence, v Německu, Portugalsku a Lucembursku to jsou základní kompetence a ve Velké Británii používají klíčové dovednosti.

[12]

3.4.2 Definice klíčových kompetencí

Klíčové kompetence lze definovat jako soubor předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a budoucí uplatnění v životě. Pojetí klíčových kompetencí vychází z obecně sdílených představ společnosti o tom, které kompetence člověka přispívají k jeho spokojenému a úspěšnému životu, a z hodnot společností obecně přijímaných.

[11]

Klíčové kompetence by měly být povinnou výbavou každé osobnosti. Pod záštitou EU jsou definovány jako přenosný a univerzálně použitelný soubor vědomostí, dovedností a postojů, které potřebuje každý člověk pro své osobní naplnění a rozvoj, pro zapojení se do společnosti a pro úspěšnou zaměstnatelnost.

[12]

Osvojení základů klíčových kompetencí by mělo proběhnout v rámci povinné školní docházky. V případě, že se to podaří, budou mít takto vybavené osoby větší šanci na mnohostranné uplatnění bez ohledu na to, kterému oboru nebo specializaci se budou věnovat. [12]

3.5 Klíčové kompetence ve vzdělávání ČR

Debaty o klíčových kompetencích nejsou ničím novým. Na různých úrovních se o nich začalo diskutovat již v sedmdesátých letech minulého století. První klíčové kompetence podle Belze a Siegriesta (Belz, H., Siegriest, M. jsou autory publikace Klíčové kompetence a jejich rozvíjení. Praha, Portál 2001) poprvé popsal Mertens v roce 1974 v souvislosti s trhem práce a zaměstnatelností. [12]

V souvislosti se vzděláváním se o klíčových kompetencích začíná hovořit až na konci devadesátých let 20. století, protože rozdíly v dosažených výsledcích vzdělávání vyvolaly značné pochybnosti o míře jeho efektivity. [12]

Většina zemí EU se shodla na tom, že dobrá příprava na další profesní i osobní život je podmíněna připraveností lidí na celoživotní učení. Evropská kurikula navíc stále více kladou důraz na úspěšnou aplikaci vědomostí a dovedností, než na jejich pouhé předávání. Touto cestou by se mělo dojít k lepšímu profesnímu uplatnění absolventů škol, jejich lepšímu zařazení do společnosti, a tím k pozitivním výsledkům evropské ekonomiky. [12]

V příloze (viz příloha I) je uveden výňatek z celku Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání zpracovaného Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze, který určuje strukturu klíčových kompetencí pro základní vzdělávání. [17]

3.5.1 Klíčové kompetence v odborném vzdělávání v ČR

Pojem „klíčové kompetence se poprvé v českém odborném vzdělávání objevil v roce 1991 v doporučeních k přepracování koncepce kurikula odborného vzdělávání v ČR ve Strategické studii odborného vzdělávání. Začlenění klíčových kompetencí do kurikula odborného vzdělávání bylo doporučováno v souvislosti s požadavky na zvýšení důležitosti počátečního odborného vzdělávání vzhledem k měnícím se podmínkám pracovního i mimopracovního života občanů v období restrukturalizace trhu práce a transformace ekonomiky po roce 1989. [7]

Začlenění tematiky klíčových kompetencí do kurikula odborného vzdělávání byla ve Strategické studii začleněna následující formulací: „*Základní klíčové dovednosti jsou základní adaptabilní dovednosti, které jsou nezbytné pro téměř všechna povolání a také pro úspěšné učení. Byly by integrovány do jednotlivých programů a kurikula středních škol (pro OVP i gymnázia) by na ně měla klást důraz.*“ [7]

Vymezeno bylo pět oblastí kompetencí, které byly pojmenovány jako klíčové dovednosti:

- komunikativní dovednosti
- numerické dovednosti
- práce s informacemi a znalost technologií
- dovednosti řešit problémové situace
- personální a interpersonální dovednosti.

Český koncept klíčových kompetencí byl navržen na základě porovnání různých zahraničních modelů klíčových kompetencí, které proběhlo na doporučení Strategické studie, a zařazen do Standardu středoškolského odborného vzdělávání. Bylo určeno pět oblastí klíčových dovedností: [7]

- komunikativní dovednosti
- personální a interpersonální dovednosti
- dovednosti řešit problémy a problémové situace
- numerické aplikace
- dovednosti využívat informační technologie a pracovat s informacemi

Od roku 1998 byly v souvislosti s aplikací Standardu SŠOV do praxe SOŠ klíčové kompetence zpracovávány do tvorby a inovací učebních dokumentů oborů vzdělání podle jednotně stanovených pravidel. Také byly vytvořeny doplňující metodické materiály určené přímo SOŠ, které se zaměřily na metodické otázky spojené s rozvojem klíčových kompetencí v pedagogické praxi. [7]

Vzdělávání v oboru směřuje v souladu s cíli středního odborného vzdělávání k tomu, aby si studenti vytvořili klíčové (viz Příloha P II) a odborné kompetence (viz Příloha P III), které jsou na úrovni odpovídající jejich schopnostem a studijním předpokladům. Rozdělení

kompetencí v RVP je pouze orientační, jednotlivé kompetence jsou vzájemně propojeny a doplňují se. Proto by v ŠVP neměly být oddělovány, ale rozvíjeny komplexně. [8, str. 8]

3.6 Kompetence pedagogů

Všechny změny, které byly v práci dosud popsány si vyžadují dostatečné vzdělání pedagogů. Aby byla splněna očekávání zaměstnavatelů popsaná v kap. 1.4, je kromě kompetencí žáků důležité, aby byla výuka zajišťována kvalifikovanými pedagogy. Rozvíjet kompetence u žáků nemůže učitel, který sám není kompetentní. Vyučující musí mít aktuální znalosti z oboru, které jsou schopni předávat žákům a studentům.

Učitel je jeden ze základních činitelů výchovně-vzdělávacího procesu, má vytvářet edukační prostředí, organizovat a koordinovat činnosti žáků a monitorovat proces učení. Kompetence vyučujících patří mezi aktuální témata české i zahraniční pedagogiky. Struktura kompetencí se neustále tvoří v důsledku nových přístupů v oblasti pedagogiky i nároků na učitele (Bílá kniha, RVP, atd.). [20, str. 89]

Kompetence učitele představují soubor profesních dovedností a dispozic, kterými by měl být vyučující vybaven, aby mohl efektivně vykonávat své povolání. Kompetence učitele je složka dovedností a znalostí, které se vztahují k výkonu profese, tzn. znalost předmětu, ale důraz je kladen také na komunikativní, řídicí, diagnostické a jiné kompetence. [20, str. 89]

4 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

To, co společnost v současné době očekává od škol a vyučujících, podléhá radikálním změnám. Rodiče i studenti začínají čím dál více klást důraz na profesionalitu výuky a kvalitu výstupu. Společnosti požadují absolventy škol již připravené praxi (bez půlročního zapracovávání nebo rekvalifikace). Každá firma potřebuje, aby čerství absolventi byli lépe vybaveni potřebnými klíčovými kompetencemi. [4, str. 11]

Mnohé české školy ve své pedagogické práci dosud klíčovými kompetencím nevěnovaly velkou pozornost. Školství v České republice se v posledních více než deseti letech značně změnilo a je otázkou, jestli byly změny dostatečné, zda plně drží krok se sociálními a ekonomickými změnami společnosti a fungují jako efektivní vzdělávací instituce uspokojující potřeby společnosti. [4, str. 11]

Po prostudování odborné literatury a ostatních dostupných zdrojů, týkajících zvoleného tématu, jsem se v teoretické části mé bakalářské práce pokusila objasnit základní pojmy, které s profilem absolventa souvisí. Zaměřila jsem se za tři základní faktory úzce související s profilem – trh práce na základě jehož požadavků by měl být profil vytvářen, škola jako vzdělávací instituce, jejíž možnosti by při vytváření profilu měly být respektovány a kompetence, tzn. znalosti a dovednosti žáků, ale i učitelů, bez kterých by profil absolventa nebyl kompletní.

Myslím si, že je nutné, aby byla stejná pozornost věnovaná všem třem faktorům, protože se skládají z řady zdánlivých maličkostí, které se významně podílejí na utváření profilu absolventa střední školy stavební.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD K PRAKTICKÉ ČÁSTI

Skoro každému člověku se v České republice dostane vyššího vzdělání než jen na základní škole. V patnácti letech se mladý člověk musí rozhodnout pro volbu dalšího vzdělání. Řada z nich se musí smířit s jiným druhem školy, než si původně vybralo. Důvodem je nesoulad mezi nabídkou středních škol a poptávkou žáků.

Během docházky na základní škole se žáci připravují na další studium. Každým rokem stoupá počet žáků, kteří si pro své další studium vyberou nějaký typ střední školy. Přejed z základní na střední školu přináší řadu problémů souvisejících s přizpůsobováním se novým podmínkám, tzn. nárokům studia, prostředí i lidem. Někteří žáci se na ně adaptují obtížněji, což může vést ke zhoršení studijním výsledků, k nervozitě i ztrátě motivace k učení.

Velkou změnou, se kterou se žáci na střední škole setkají, je změna obsahu učiva. Žáky gymnázií čekají předměty ze základní školy rozšířené o nové informace. Jinak jsou na tom žáci odborných středních škol. Ti se většinou s předměty vyučovanými na základních školách setkají jen velmi málo. Čekají na ně nové, úplně odlišné, předměty, které se týkají jejich zaměření.

Jaký by měl být profil absolventa střední školy stavební? To je otázka, kterou se budu zabývat v analytické části této bakalářské práce. Ke zkoumání profilu absolventa střední stavební školy jsem použila metodu dotazníkového průzkumu. Informace získané od pracovníků firmy jsem doplnila rozhovory s pedagogy Střední školy stavební v Třebíči, které jsem uskutečnila v rámci účasti na projektu Obsahová dimenze kurikula základní školy. Velkým přínosem pro mě byly poznatky z práce, kterou vykonávám jako personalista ve firmě S. O. K. stavební, s. r. o.

5.1 S. O. K. stavební, s. r. o.

K analýze profilu absolventa střední školy stavební jsem vybrala konkrétní stavební firmu. V této části budu analyzovat její požadavky na absolventy střední školy stavební.

5.1.1 Základní informace o firmě

- Logo společnosti S.O.K. vzniklo v roce 1991 v souvislosti se založením firmy Ing. Josef Netík - S.O.K.

- 1. 1. 1999 se původní firma rozdělila na dvě nové společnosti:
 - S. O. K. stavební, s. r. o., která pokračuje v tradici generálních dodávek staveb
 - S. O. K. mont, s. r. o., která je dodavatelem atypických nosných ocelových konstrukcí pro výstavbu zemědělských, průmyslových, skladových a sportovních objektů
- Den zápisu firmy S. O. K. stavební, s. r. o. do obchodního rejstříku je 16. 12. 1998
- Ředitelem společnosti je ing. Josef Netík
- Sídlo firmy je v Třebíči, Žďárského 196
- Předmět podnikání:
 - poskytování technických služeb
 - provádění staveb včetně jejich změn, udržovacích prací na nich a jejich odstraňování
 - projektová činnost ve výstavbě
 - ekonomické poradenství v oblasti stavebnictví
 - obchodní činnost - koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej
 - zprostředkovatelská činnost
 - pronájem bytových a nebytových prostor
 - silniční motorová doprava nákladní
 - půjčování mechanizačních prostředků
- Firma má v současné době 160 zaměstnanců
- Firma vlastní certifikát ISO ČSN EN 9001:2001
- Firma má dvě dceřiné společnosti - S. O. K. Slovakia, s. r. o. a S. O. K. real, a. s.
- Kontakty:
 - Webové stránky firmy jsou www.sok.cz
 - Emailová adresa je sok@sok.cz
 - Telefon: +420 568 838 811

5.1.2 Historie firmy [16]

Firma S. O. K. stavební, s. r. o. se již od svého vzniku se zaměřila na generální dodávky staveb. Kromě budování objektů bytové výstavby, která se prolíná celou historií firmy, se firma věnuje výstavbám i v jiných oblastech, např. výstavba čerpacích stanic pohonných hmot. Od roku 1995 je její činnost zaměřena na dodávky staveb halového typu se širokým spektrem využití. Stavby realizované firmou slouží zákazníkům jako objekty pro průmyslovou a zemědělskou výrobu a pro skladování výrobků a zboží.

Výhodou dodávek firmy S. O. K. stavební, s. r. o je jejich komplexnost, vysoká míra standardizace, vlastní know-how, které umožňuje jejich odborníkům nabídnout zákazníkovi variantní řešení jednotlivých konstrukcí tak, aby realizované dílo co nejvíce vyhovovalo jeho potřebám při minimalizace investičních a provozních nákladů. Úspěšnost firmy spočívá v tom, že investorovi pomáhá najít optimální řešení ve vztahu užitných vlastností a ceny stavby. K samozřejmostem patří dodržování sjednaných termínů výstavby a smluvně stanovené pevné ceny.

Firma je dodavatelem stavebních prací jak pro bytovou výstavbu, tak i výstavbu zemědělských, průmyslových, skladových a sportovních hal. V současnosti se považuje za dodavatele s největším podílem na českém trhu v oblasti hal pro chov drůbežích brojlerů.

6 ANALÝZA PROFILU ABSOLVENTA

Při analýze profilu absolventa je třeba brát v úvahu především strukturu kompetencí, tedy znalostí a dovedností, kterými by měl absolvent disponovat. Jde o klíčové kompetence, které by měli být výbavou každé osobnosti, a odborné kompetence, které se liší v závislosti na zvoleném oboru specializace.

Praktická část obsahuje dvě analýzy, na základě kterých jsem sestavila návrhy a doporučení, které povedou k tomu, že se profil absolventa co nejvíce přiblíží požadavkům trhu práce. Cílem analýzy profilu absolventa je zjistit, které klíčové a odborné kompetence stanovené ve struktuře kompetencí absolventů středních odborných škol stavebních jsou nezbytné pro úspěšné uplatnění v praktickém životě.

6.1 Možnosti školy

Žáci vstupují na střední školu se znalostmi, které získali na základních školách. Aby mohli na střední škole pokračovat a specializovat se na určitý obor, musí mít dobré základy ze základních škol. Často se ale stává, že výuka na jednotlivých školách je rozdílná a tudíž i úroveň jejich absolventů. Na střední školy se konají přijímací zkoušky, které mají ke studiu na střední školu připustit pouze ty žáky, kteří mají zvládnuté učivo základní školy, které ne pro studium na střední škole nezbytné.

Nyní na střední školy vstupují ročníky, které jsou typické nedostatkem žáků. Střední školy mnohdy chtějí naplnit svoji kapacitu žáků, a tak u přijímacích zkoušek povolují nejrůznější výjimky, např. přijetí bez přijímacích zkoušek v případě výborných známek na základní škole. Ráda bych v této situaci zmínila rozdíl mezi vzděláváním na vesnicích a ve městech, podle mého názoru stále existují rozdíly mezi vzděláváním na vesnicích a ve městech. Žáci, kteří navštěvovali základní školu v menších městech nebo na vesnicích mohou mít během základní školy lepší výsledky, které jsou ne vždy podloženy lepšími znalostmi. Takový žáci přijdou na střední školu bez přijímacích zkoušek a s přizpůsobením se střední škole mohou mít velké problémy.

6.1.1 Projekt Obsahová dimenze kurikula základní školy

Fakulta humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně řeší projekt s názvem Obsahová dimenze kurikula základní školy. Projekt se zaměřuje na analýzu požadavků na obsah

vzdělání, zejména na úrovni jejího absolventa. Problematika se zkoumá jednak v úrovni průběhu povinné školní docházky, jednak nároků navazujících škol a požadavků praxe. Projekt vychází z teze, že kurikulum základní školy by nemělo být primárně stanoveno na základě příslušných vědních disciplín, ale především by měly být zohledňovány potřeby života a možnosti žáků tohoto věku.

Na řešení projektu se podílejí oborové didaktikové, kteří řešenou problematiku konkretizují na učivu svých oborů, učební proces žáků zkoumají psychologové. Při řešení projektu se používají kvantitativní metody, např. analýza vyučovacích hodin, kurikulárních dokumentů, učebnic, dotazníky a kvalitativní metody, např. pobyty na participujících školách, případové studie. V průběhu řešení projektu jsou uspořádány semináře a konference a budou vydány teoretické studie, sborníky i metodické příručky pro učitele. [21]

V rámci tohoto projektu jsem uskutečnila rozhovor s pěti učiteli Střední školy stavební v Třebíči, kde jsem jim položila 10 otázek. Učitelé, kterých jsem se dotazovala byli složeni následovně:

- 1 učitel s délkou pedagogické praxe do 5let,
- 3 učitelé s délkou pedagogické praxe 6-15 let,
- 1 učitel s praxí ve škole delší než 15 let.

Pozn.: věk pedagogů je přímo úměrný délce jejich pedagogické praxe.

6.1.2 Rozhovor

V analýze bude uvedena otázka, kterou jsem všem pěti pedagogům položila a následně shrnutí odpovědí od všech pedagogů.

Otázka č. 1: Jakými klíčovými znalostmi, využitelnými v různých předmětech střední školy, by měl disponovat absolvent základní školy?

Za klíčové vidí učitelé splnění osnov základních škol, na které se na střední škole navazuje. V několika odpovědích se objevovala samostatnost žáků. Odpovědi byly ovlivněny předměty, které učitelé vyučují. Při odpovědi dělalo pedagogům problém podívat se na klíčové znalosti obecně a vždy odvozovali klíčové znalosti od osnov svého předmětu.

Otázka č. 2: Jaké znalosti považujete u absolventa základní školy za nezbytné k tomu, aby byl schopen samostatně si osvojovat nové poznatky?

Odpověď na tuto otázku se shodovala s odpovědí na první otázku. Všem učitelům přišly obě otázky totožné. Pokud na tuto otázku odpověděli, rozvedli odpověď na předešlou otázku ve vazbě na předmět, který vyučují.

Otázka č. 3: Často se ve školských dokumentech opakovaně konstatuje, že absolvent základní školy by měl být vybaven sociálními kompetencemi. Co pod tímto pojmem rozumíte?

Na tuto otázku se všichni shodli, že jde o základy slušného chování – pozdravení, poděkování. Zároveň si myslí, že jde o vzájemné mezilidské vztahy mezi žáky a mezi učitelem a žákem. Tato otázka měla nejjednodušnější odpověď ze všech kladených otázek.

Otázka č. 4: Jaké znalosti a vlastnosti absolventa základní, ale i střední školy jsou podle vašeho názoru žádoucí pro jeho celoživotní učení.

Motivace, samostatnost, ochota – tři prvky, které jsou podle pedagogů nutné pro celoživotní učení. Dvě učitelky s nejdelší praxí (15 a 25 let) považují za velmi důležitou komunikaci. Zmiňovaly hlavně vliv moderní technologie na úroveň vyjadřování a komunikace žáků. Vzhledem k tomu, že délka praxe pedagogů je přímo úměrná věku, řekla bych, že poznámka o komunikaci a vyjadřování je ovlivněna věkem učitelek.

Otázka č. 5: Celoživotní učení je pedagogickými teoretiky i praktiky pokládáno za jeden ze základních rysů tzv. znalostní společnosti. Co si pod pojmem znalostní společnost představujete?

Tato otázka všechny učitele zaskočila. Jedna učitelka dokonce uvedla, že pojem „znalostní společnost“ nikdy neslyšela. Svoje odpovědi odvíjeli od odpovědi na otázku č. 4, která se týkala celoživotního učení.

Otázka č. 6: Které znalosti a vlastnosti usnadní podle vašeho názoru absolventu střední školy uplatnění na trhu práce? Které z těchto znalostí a vlastností lze vytvářet u žáků již na základní škole? Co to předpokládá?

Téměř nikdo neodpověděl na tuto otázku úplně. Vyjádřili názor na to, které znalosti a vlastnosti usnadní uplatnění žáků na trhu práce, ale už nesdělili, které z těchto znalostí a vlastností lze vytvářet už na základních školách a co to předpokládá. Jejich odpovědi se hodně lišily a odvíjely se od předešlých odpovědí. Odpovědi se shodovaly pouze v tom, že žákům chybí samostatnost, kterou lze rozvíjet už na základní škole.

Otázka č. 7: Co u žáků – absolventů základní školy – které vyučujete, oceňujete?

Na tuto otázku všichni odpověděli až po delším přemýšlení, na rozdíl od otázky č. 8. Mnohem snadněji a rychleji odpovídaly učitelky s praxí 14, 15 a 25 let. Překvapilo mě, že se na žáky dívaly s mnohem větším nadhledem a tolerancí než učitelé s praxí 4 a 7 let.

Otázka č. 8: Co u žáků- absolventů základní školy- naopak postrádáte?

Všichni se shodují na tom, že úroveň znalostí žáků základních škol je čím dál nižší. Málokdy se stane, že můžou na znalosti žáků navázat s výukou osnov střední školy. Nejprve musí žáky naučit, co by měli znát už ze základní školy a také vyrovnat rozdíly mezi jednotlivými žáky. Učitelé jsou překvapeni velkou nesamostatností žáků a hlavní problém vidí v tom, že základní školy žáky neučí samostatnosti.

Otázka č. 9: Jak by se mělo změnit podle vašeho mínění vzdělávání studentů učitelství na fakultách, aby učitelé uměli podporovat individualitu svých žáků a rozvíjet jejich osobnosti?

Žádný z učitelů neodpověděl na tuto otázku konkrétně. Svě odpovědi spíše zaměřili na to, co chybí začínajícím učitelům, když přijdou do praxe a také, na co by se měl při studiu na fakultách klást důraz. Do odpovědi zahrnuli vlastní zkušenost s tím, jaké znalosti jim chyběly, když přišli ze školy do praxe.

Otázka č. 10: Jaké kompetence byste chtěl(a) u sebe zdokonalit v nejbližších třech letech?

Když jsem položila poslední otázku, začali se všichni učitelé smát. Překvapilo mě, že učitelky s praxí 14, 15 a 25 let odpověděly rychleji. Učitelé by rádi rozvíjeli kompetence zmíněné v otázce č. 9.

6.1.3 Závěr analýzy

Na základě analýzy jsem shrnula hlavní východiska, která jsou na základě provedeného rozhovoru nutná pro vzdělávání na střední škole a také uplatnění na trhu práce. Předpoklady jsou uvedeny v následujících bodech:

- žáci, kteří vstupují na střední školu, mají zvládnuté osnovy ze základní školy. V opačném případě jsou učitelé v prvních ročnících střední školy nuceni srovnat znalosti všech žáků na podobnou úroveň a teprve potom začít s výukou látky střední školy.

- vedle učebních osnov umí žáci propojovat a hlavně používat získané z znalosti, v současné době je také důležitá práce s informacemi.
- kromě znalostními a dovednostními kompetencemi typické pro absolventa základní školy disponují žáci také sociální kompetencí. Ta zastupuje zásady slušného chování, mezilidských vztahů, apod.
- žáci jsou samostatní v uvažování i ve své práci.

6.2 Potřeby stavební firmy

Pro analýzu potřeb firmy S. O. K. stavební, s. r. o. v souvislosti s absolventy střední školy stavební jsem použila dotazníkový průzkum. Dotazník jsem sestavila na základě RVP, které definují kompetence pro SOŠ (obor stavebnictví), rozdělení kompetencí v RVP je uvedeno v příloze (viz Příloha P II a Příloha P III).

Celkem jsem zpracovala dva dotazníky, první je sestavený z klíčových kompetencí sestavených pro absolventa SOŠ a druhý z odborných kompetencí sestavený pro absolventa SOŠ stavební. Každý dotazník obsahuje výčet všech kompetencí a respondenti přiřazují čísla podle škály, kterou jsem pro účely dotazníku vytvořila. Oba dotazníky i se škálou jsou uvedeny v příloze (viz Příloha P V).

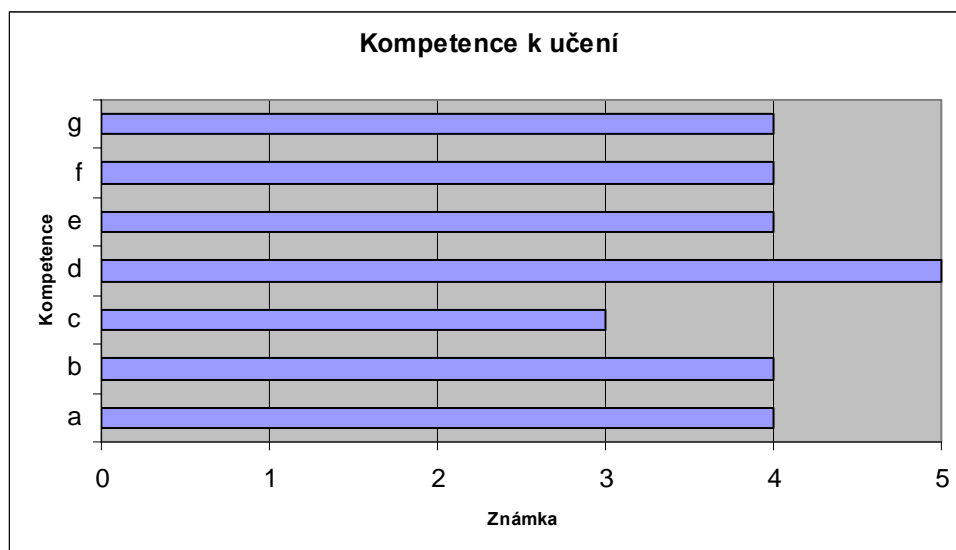
Cílem dotazníkového šetření je zjistit, které z kompetencí jsou pro firemní praxi více či méně důležité, kterými kompetencemi musí absolvent disponovat, když vstupuje na trh práce, a kterými kompetence při vstup na trh práce nemusí disponovat vůbec. Dotazník analyzující klíčové kompetence vyplnil Personalista společnosti a dotazník zjišťující potřebnost odborných kompetencí vyplnil Vedoucí výroby.

Vzhledem k tomu, že názvy a popis jednotlivých kompetencí je velmi dlouhý, nahradila jsem je pro účely grafického zpracování písmeny v abecedě. Legenda k jednotlivým kompetencím je uvedena v příloze (viz Příloha P IV a Příloha P V).

6.2.1 Klíčové kompetence

Z prvního grafu (viz *Graf 1*), který zobrazuje kompetence k učení je patrné, že většina kompetencí v této skupině dostala známku 4, tzn. že je nutné, aby je absolvent vstupující na trh práce téměř zvládal s malými výhradami. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že

absolvent musí bezpodmínečně umět s porozuměním poslouchat mluvené projevy a pořizovat si poznámky. Jedna kompetence byla ohodnocena známkou 3.

Graf 1. Znamky přiřazené kompetencím k učení [vlastní zpracování]

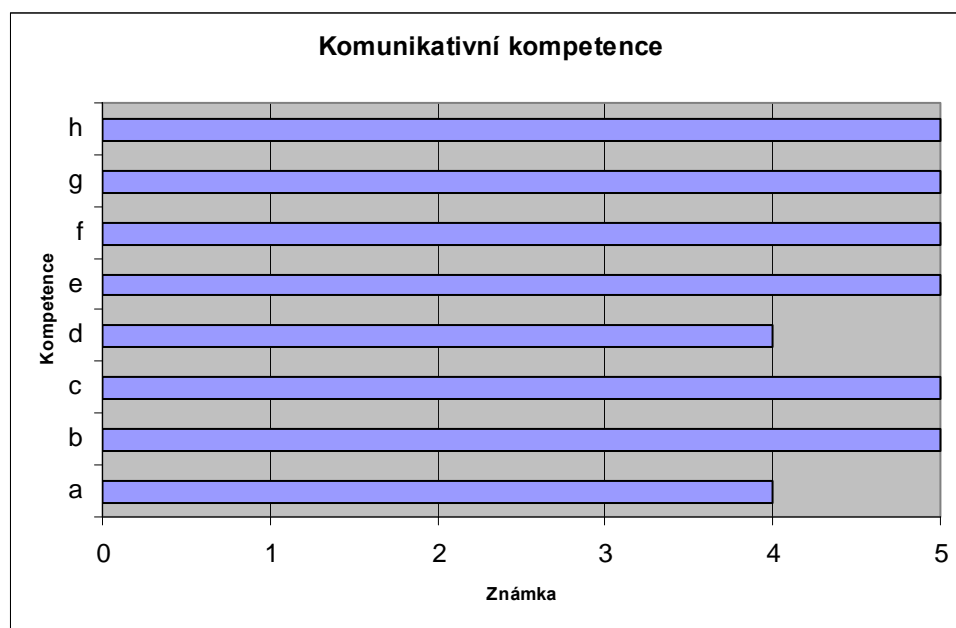
Další graf (viz Graf 2) se věnuje řešení problémů. Absolventi by měli sami umět řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy. Všechny čtyři kompetence obsažené v této skupině ohodnotil Personalista známkou 3, což znamená, že těmito kompetencemi musí absolvent při vstupu na trh práce disponovat alespoň částečně.

Graf 2. Znamky přiřazené kompetencím řešení problémů [vlastní zpracování]

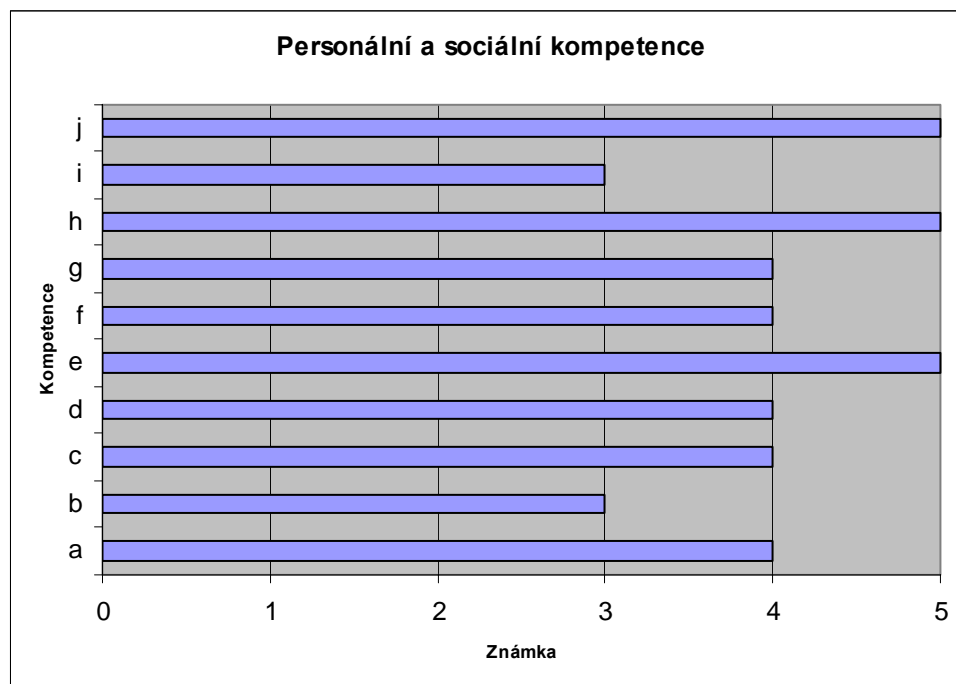
Komunikace je jedna ze základních dovedností, kterou by měl každý ovládat, i z tohoto důvodu možná dostaly téměř všechny kompetence známkou 5, tzn. absolvent jimi musí bez-

podmínečně disponovat. Téměř a s výhradami by se měl absolvent umět vyjadřovat přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat a umět zpracovávat administrativní písemnosti, pracovní dokumenty i souvislé texty na běžná i odborná témata. Znalosti týkající se komunikace jsou uvedeny v následujícím grafu (viz *Graf 3*).

Graf 3. Znamky přiřazené komunikativním kompetencím [vlastní zpracování]

Také personální a sociální kompetence dostaly vysoké známky (viz *Graf 4*). Konkrétně by měl být absolvent odpovědný ke svému zdraví, pečovat o svůj fyzický i duševní rozvoj, být si vědom důsledků nezdravého životního stylu a závislostí, přijímat a plnit odpovědně svěřené úkoly a přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým. Částečně by si měl umět stanovovat cíle a priority podle svých osobních schopností, zájmové a pracovní orientace a životních podmínek a podněcovat práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaujatě zvažovat návrhy druhých. Ostatní kompetence z této skupiny byly ohodnoceny známkou 4.

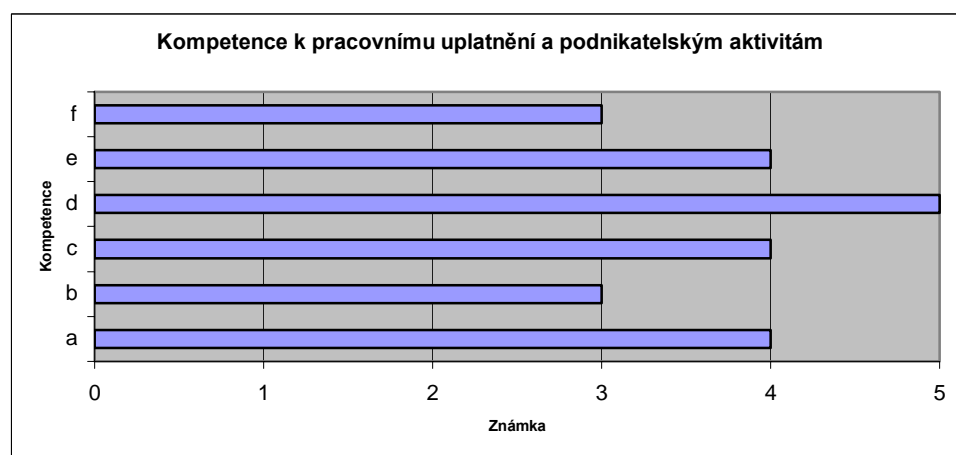
Graf 4. Známky přiřazené personálním a sociálním kompetencím [vlastní zpracování]

Absolvent vstupující na trh práce musí podle hodnocení (viz *Graf 5*) jednat odpovědně, samostatně a iniciativně ve vlastním i veřejném zájmu, dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí, vstupovat proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci, jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívat k uplatňování hodnot a demokracie a také si musí uvědomovat vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupovat s aktivní tolerancí k identitě druhých. Další tři kompetence dostaly známku 4. Dvě kompetence byly ohodnoceny známkou 2, tzn., že absolvent musí částečně uznávat tradice a hodnoty svého národa, chápat jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu a podporovat hodnoty místní, národní, evropské i světové kultury a mít k nim vytvořen pozitivní vztah.

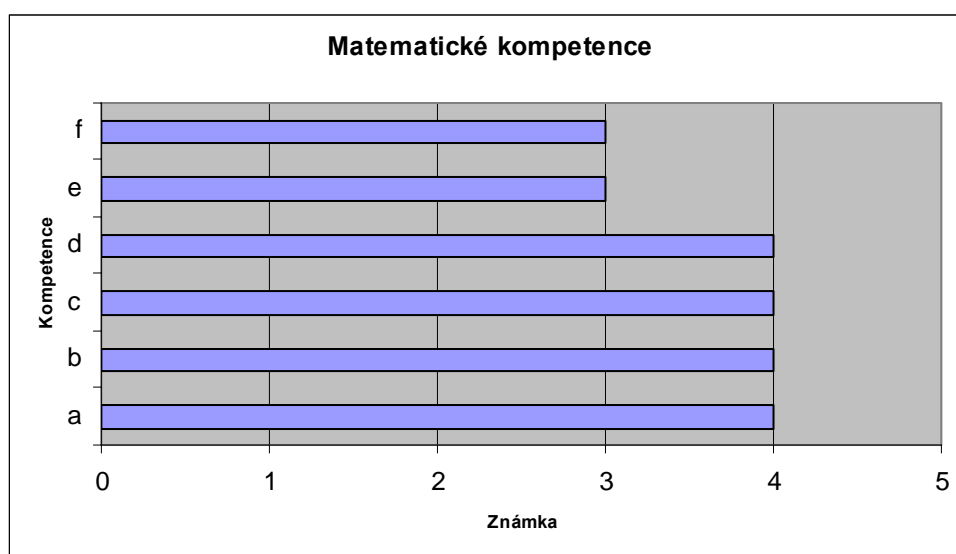
Graf 5. Známky přiřazené občanským kompetencím a kulturnímu povědomí [vlastní zpracování]

Následující skupina (viz *Graf 6*) shrnuje kompetence, které se týkají pracovního uplatnění a podnikatelských aktivit. Při vstupu na trh práce musí mít absolvent alespoň částečný přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru, cílevědomě a zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní a vzdělávací dráze a částečně musí také znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků. Bezpodmínečně musí umět získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak z oblasti světa práce, tak vzdělávání.

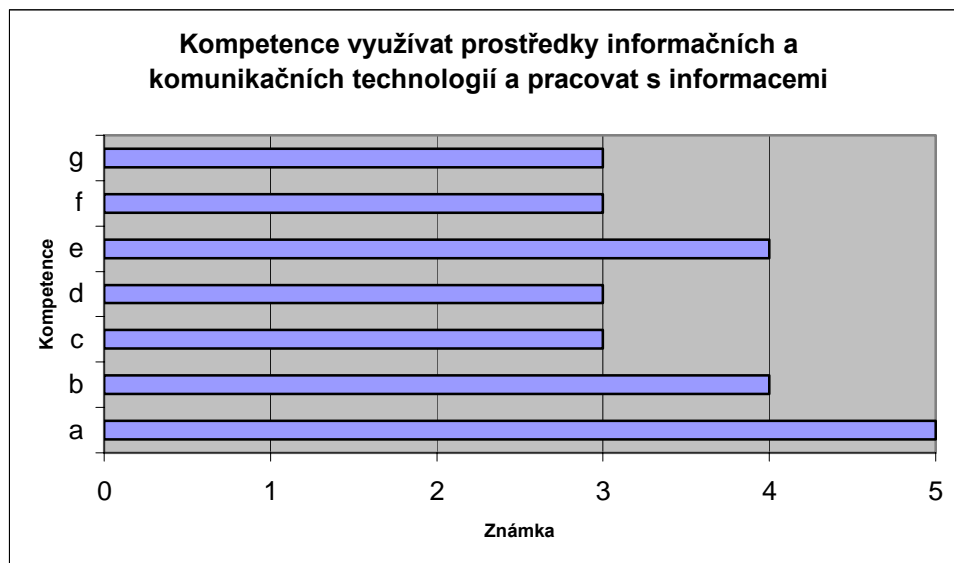
Graf 6. Známky přiřazené kompetencím k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám [vlastní zpracování]

Ačkoli patří matematika a jí podobné předměty na školách k těm méně oblíbeným, budou absolventi v praktickém životě poznatky z těchto předmětů používat v různých situacích. Ve skupině matematických kompetencí (viz *Graf 7*) dosáhly čtyři z nich hodnocení 4 a dvě kompetence hodnocení 3. Částečně musí absolvent při vstupu na trh práce aplikovat znalosti o základních tvarech předmětů a jejich vzájemné poloze v rovině i prostoru a efektivně aplikovat matematické postupy při řešení různých praktických úkolů v běžných situacích.

Graf 7. Známky přiřazené matematickým kompetencím [vlastní zpracování]

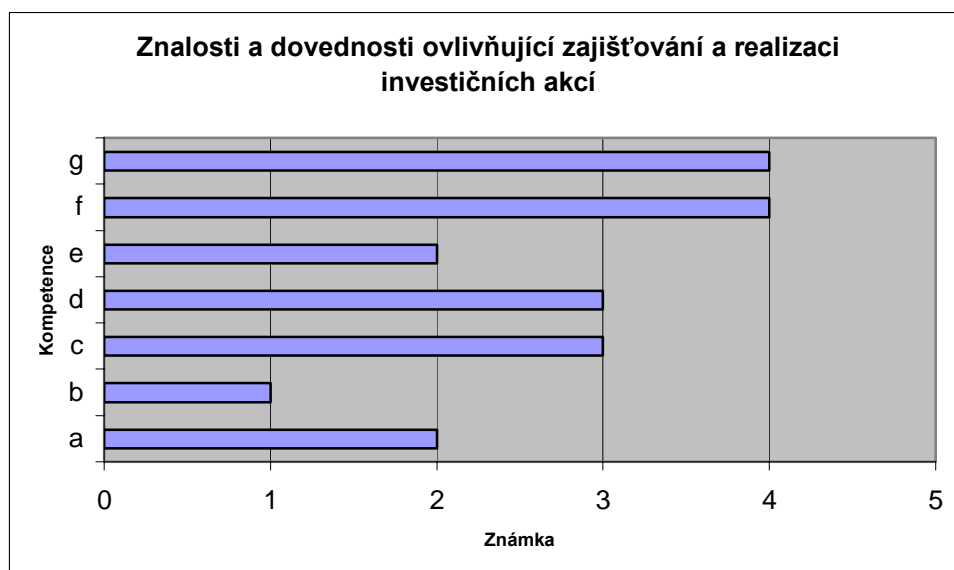
Poslední skupina kompetencí se týká informačních technologií (viz *Graf 8*). Každý absolvent střední školy by měl umět pracovat s osobním počítačem a umět používat základní programy. Na základě dotazníkového šetření dosáhly všechny kompetence v této skupině hodnocení ne nižší než tři, tzn. že všechny znalosti a dovednosti týkající se informační technologie musí absolvent zvládat alespoň částečně. Pouze jedna kompetence však dosáhla nejvyšší známku. Informační technologie je obor, který se mění velmi rychle a je nutné sledovat neustálý vývoj v této oblasti.

Graf 8. Známky přiřazené kompetencím týkajících se využívání prostředků informačních a komunikačních technologií a práci s informacemi [vlastní zpracování]

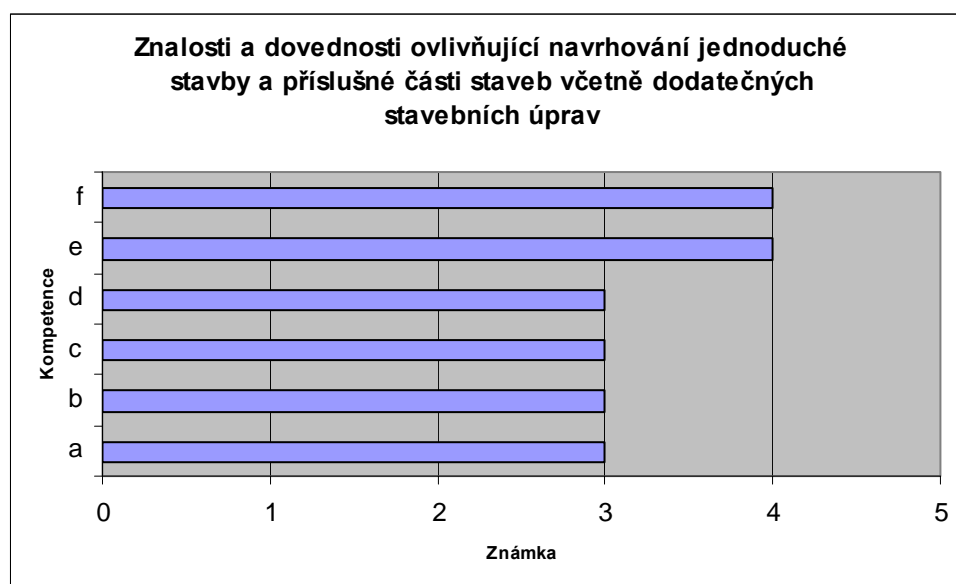
6.2.2 Odborné kompetence

Z následujícího grafu (viz *Graf 9*) vyplývá, že stavební firma požaduje, aby při vstupu do zaměstnání měl absolvent alespoň teoretickou znalost základní problematiky všech oblastí stavební činnosti a na teoretické úrovni znal i práci s projektovou dokumentací a s provozními dokumenty. Absolvent naopak vůbec nemusí umět uplatňovat znalosti náležitosti výběrového řízení při zadávání stavebních zakázek.

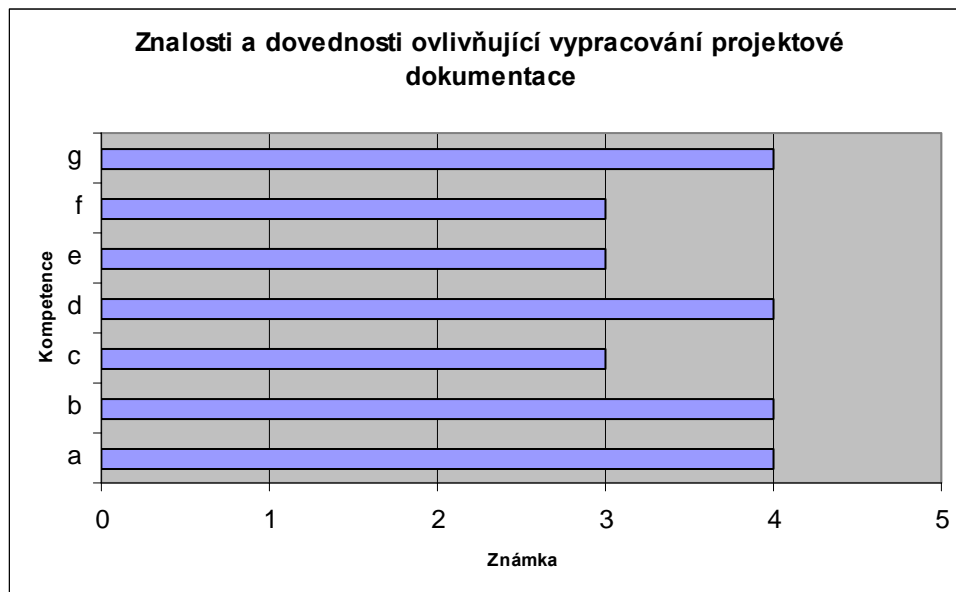
Graf 9. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování a realizaci investičních akcí [vlastní zpracování]

I z dalšího grafu (viz *Graf 10*) vyplývá, že absolvent musí při vstupu na trh práce disponovat na teoretické úrovni dvěma kompetencemi, tou první je využívání znalostí technologických postupů hrubé stavby a běžných dokončovacích prací i vlastních praktických zkušeností, znalosti nástrojů, pomůcek a strojních zařízení potřebných k technologickým operacím. Druhou je orientace v novinkách na materiálovém i technologickém trhu, v normách a technických předpisech dle problematiky charakteru objektů a schopnost jejich aplikace při navrhování těchto objektů. Ostatní čtyři kompetence obdržely známku 3, a stačí tedy, aby absolvent disponoval touto kompetencí pouze v částečné míře.

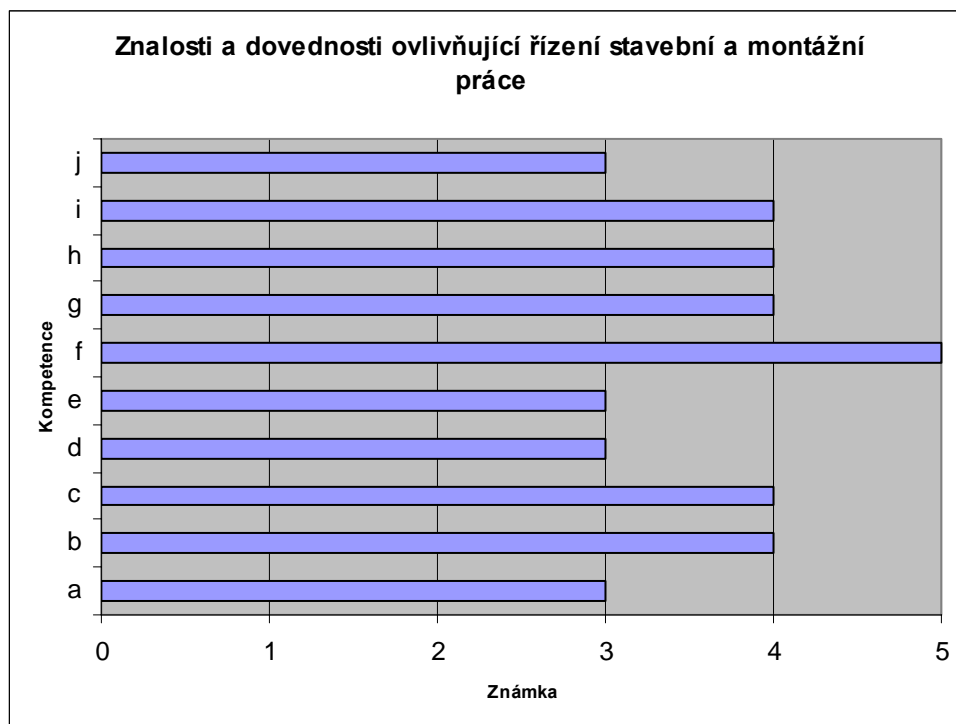
Graf 10. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující navrhování jednoduché stavby a příslušné části staveb včetně dodatečných stavebních úprav [vlastní zpracování]

Z další skupiny znalostí a dovedností (viz *Graf 11*) je opět nutné, aby absolvent při vstupu na trh práce disponoval na teoretické úrovni dvěma kompetencemi – vyřešení zařízení staveniště pro jednoduchou stavbu a vypracování časového harmonogramu průběhu prací a práce se softwarovým vybavením využívaným v oboru pro rozpočtové a projektové práce. Ostatní čtyři kompetence v této skupině ohodnotil Vedoucí výroby známkou 3.

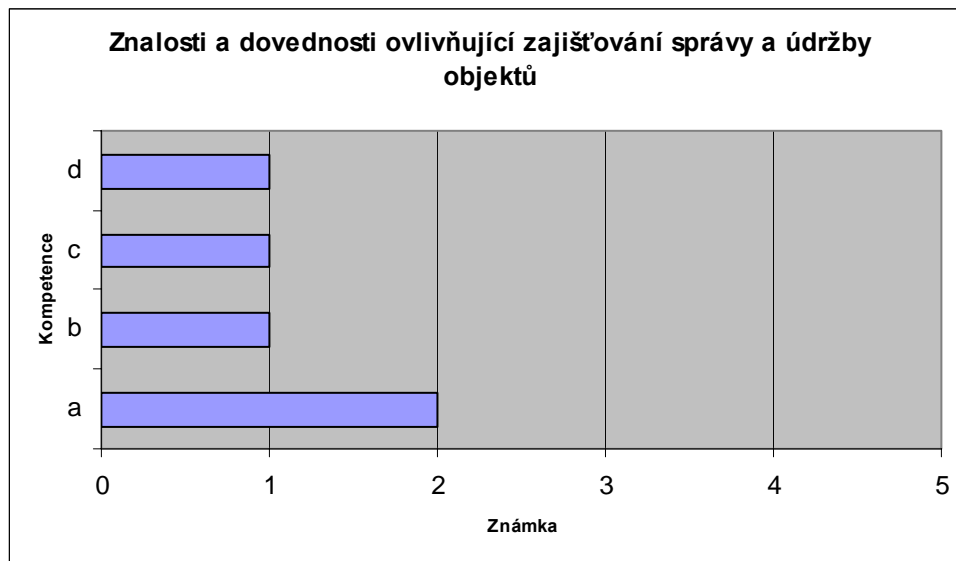
Graf 11. Známky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující vypracování projektové dokumentace [vlastní zpracování]

Velmi vysoké známky dostaly i znalosti a dovednosti, které ovlivňují řízení stavební a montážní práce, zobrazené v dalším grafu (*Graf 12*). Bezpodmínečně musí absolvent umět vytýčit jednoduchou stavbu. Alespoň teoreticky musí mít absolvent přehled o částech stavby, postupu prací na stavbě, přehled o stavebních strojích a strojních zařízeních z hlediska využitelnosti při stavebních pracích včetně zásad bezpečného provozování a základních technických parametrů, mít teoretické znalosti běžné stavební konstrukce, schopnost posoudit únosnost a stabilitu jejich prvků, znalost vlastností stavebních materiálů a jejich zkoušení a přehled o hlavních výrobcích běžných stavebních materiálů a výrobků a znalost technologických postupů při běžných stavebních pracech, aby mohli posoudit jejich dodržování. Všechny ostatní kompetence byly ohodnoceny známkou 3.

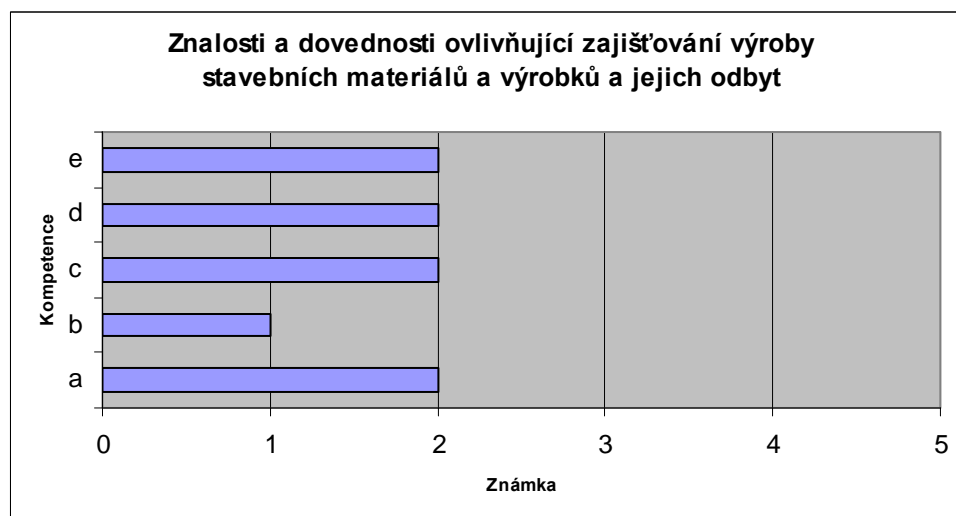
Graf 12. Známky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující řízení stavební a montážní práce [vlastní zpracování]

Naproti předcházejícímu grafu, je ten následující ohodnocen velmi nízkými známkami (viz *Graf 13*). Absolvent při vstupu na trh práce nemusí být připraven na vedení příslušné dokumentace související se správou objektů, nemusí znát a umět uplatnit bezpečné postupy při dodatečných úpravách objektů a technických zařízení včetně postupů zajišťování pravidelné údržby a oprav, ani se nemusí orientovat v základních technických předpisech souvisejících se správou objektů. Ve velmi omezené míře musí být připravený zajišťovat správu a údržbu příslušných objektů i s ohledem na památkově chráněné stavby.

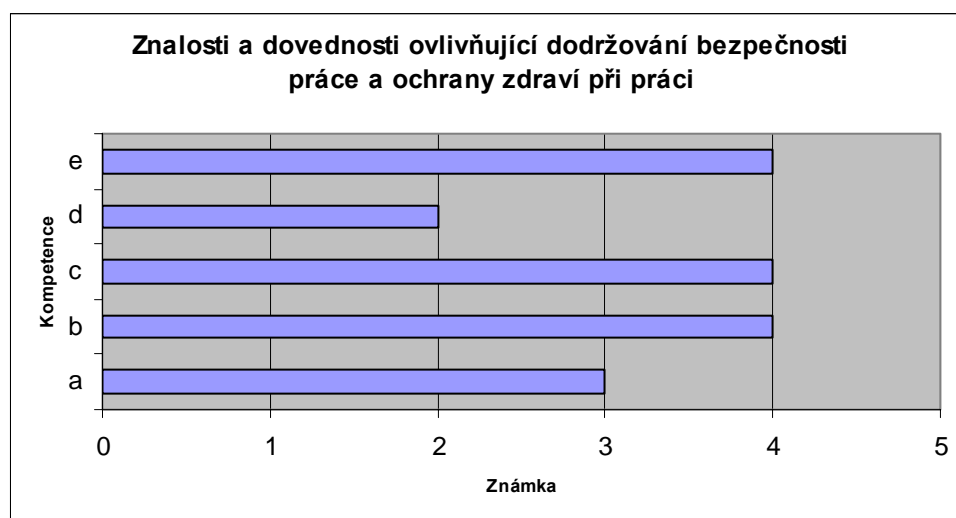
Graf 13. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování a údržby objektů [vlastní zpracování]

Také další kompetence byly Vedoucím výroby ohodnoceny nízkými známkami. Absolvent například vůbec nemusí znát způsoby posuzování kvality vstupních materiálů a jejich hospodárného využívání ve výrobě. Ostatní znalosti a dovednosti z této skupiny byly ohodnoceny známkou 2, tzn. že stačí, aby jimi absolvent disponoval ve velmi omezené míře. Např. přehled o surovinových zdrojích a nabídce trhu materiálů a výrobků, o způsobech zajišťování odbytu výrobků, znalost technologických postupů při výrobě základních stavebních hmot a přehled o způsobech ověřování jakosti výrobků i zkušebnictví, provádění rozborů a zkoušek stavebních materiálů včetně vypracování protokolu o zkouškách jakosti, orientace v tržních nabídkách a trendech materiálového trhu, uměli poradit zákazníkovi.

Graf 14. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování výroby stavebních materiálů a výrobků a jejich odbyt [vlastní zpracování]

Následující skupina kompetencí se týká BOZP a možná právě proto obdržely tyto znalosti a dovednosti vyšší známky. Známkou 4 ohodnotil Vedoucí výroby znalost a dodržování základních právních předpisů týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární prevence, osvojení si zásad a návyků bezpečné a zdravé neohrožující pracovní činnosti včetně zásad ochrany zdraví při práci u zařízení se zobrazovacími jednotkami, rozpoznání možnosti nebezpečí úrazu nebo ohrožení zdraví a schopnost zajistit odstranění závad a možných rizik a vědomost o zásadách poskytování první pomoci při náhlém onemocnění nebo úrazu a dokázat první pomoc sami poskytnout. Ve velmi omezené míře musí absolvent disponovat znalostmi systému péče státu o zdraví pracujících (včetně preventivní péče, dovést uplatňovat nároky na ochranu zdraví v souvislosti s prací, nároky vzniklé úrazem nebo poškozením zdraví v souvislosti s vykonáváním práce).

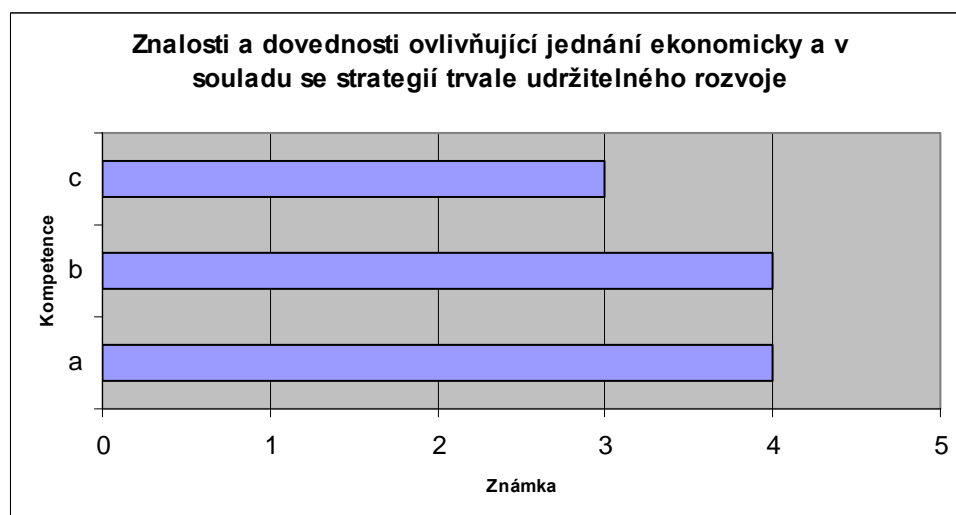
Graf 15. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující dodržování bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci. [vlastní zpracování]

Bezpodmínečně musí absolvent disponovat všemi kompetencemi, které ovlivňují usilování o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb. Znamená to, že absolvent musí chápat kvalitu jako významný nástroj konkurenceschopnosti a dobrého jména podniku, dodržovat stanovené normy (standarty) a předpisy související se systémem řízení jakosti zavedeným na pracovišti a dodržovat zabezpečování parametrů (standardů) kvality procesů, výrobků nebo služeb, zohledňování požadavků klienta (zákazníka, občana).

Graf 16. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující usilování o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb [vlastní zpracování]

I poslední graf obsahuje kompetence s relativně vysokými známkami. Absolvent musí znát význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční, popř. společenské ohodnocení alespoň na teoretické úrovni, stejně tak jako zvažování při plánování a posuzování určité činnosti (v pracovním procesu i v běžném životě) možné náklady, výnosy a zisk, vliv na životní prostředí, sociální dopady.

Graf 17. Znamky přiřazené znalostem a dovednostem ovlivňující jednání ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje [vlastní zpracování]

6.2.3 Závěr analýzy

V dotazníkovém šetření byly analyzovány klíčové a odborné kompetence, které jsou součástí RVP pro SŠOV. Cílem bylo zjistit, jaké kompetence musí absolvent bezpodmínečně mít při vstupu na trh práce, tzn. jaké kompetence musí získat během základního a především středoškolského vzdělávání.

Analýza byla provedena na úrovni klíčových a odborných kompetencí. Všechny kompetence byly hodnoceny na pětistupňové škále a výsledky obou skupin kompetencí se velmi liší. Odborné kompetence dosáhly v průměru mnohem menších známek než klíčové kompetence. Znalosti a dovednosti ve skupině klíčových kompetencí nebyly ani jednou hodnoceny známkou nižší než 3. Mnohem více klíčových kompetencí bylo také hodnoceno nejvyšší možnou známkou, která danou kompetenci charakterizuje jako bezpodmínečně nutnou pro vstup na trh práce.

Důvodem, proč byly v dotazníkovém šetření klíčové kompetence hodnoceny vyššími známkami může být spojeno s faktem, že klíčové kompetence souvisí se všeobecným přehledem. Při vstup na trh práce musí absolventi tyto kompetence zvládat na mnohem vyšší úrovni než odborné, které si postupně doplní zkušenostmi z praxe. Odborné i klíčové kompetence se rozvíjí s dosahovanými praktickými zkušenostmi, ale odborné znalosti a dovednosti lze praxí rozvíjet v mnohem větší míře. Myslím si, že klíčové kompetence souvisí se všeobecným vzděláním a míra rozvinutí odborných kompetencí do jisté míry závisí také na míře rozvinutí kompetencí klíčových, které v sobě zahrnují také přístup k práci, k lidem i k sobě samému.

6.3 Profil absolventa

Během vývoje ve stavebnictví, ale i vývoje v jiných oborech se profil absolventa mění a mění se i požadavky stavebních firem i možnosti školy. Pro uspokojení potřeb firem z hlediska zaměstnávání absolventů a dobré uplatnění absolventů je tedy nutné zajistit stálou komunikaci školy s trhem práce (se stavebními firmami).

Na základě obou analýz sestavím profil absolventa střední školy stavební a to z kompetencí, které byly hodnoceny nejvyšší možnou známkou a je tedy nutné, aby jimi absolvent při vstupu na trh práce bezpodmínečně disponoval. Jde o stručný soupis kompetencí, který je závislý možnostech školy i absolventa a můžeme měnit ve vazbě na kon-

krétních podmínkách na trhu práce. Absolvent střední školy stavební musí při vstupu na trh práce disponovat následujícími znalostmi a dovednostmi:

Z klíčových kompetencí

- umí s porozuměním poslouchat mluvené projevy (např. výklad, přednášku, proslav aj.), pořizovat si poznámky
- formulují své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně
- účastní se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje
- dodržují jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii
- zaznamenávají písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí (přednášek, diskusí, porad apod.)
- vyjadřují se a vystupují v souladu se zásadami kultury projevu a chování
- vyjadřují se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v cizím jazyce, čtou s porozuměním cizojazyčný text, písemně zpracovávají jednodušší cizojazyčné materiály
- jsou odpovědní ke svému zdraví, pečují o svůj fyzický i duševní rozvoj, jsou si vědomi důsledků nezdravého životního stylu a závislostí
- přijímají a plní odpovědně svěřené úkoly
- přispívají k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhají předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým
- jednají odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu
- dodržují zákony, respektují práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika), vystupují proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci
- jednají v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívají k uplatňování hodnot demokracie
- uvědomují si – v rámci plurality a multikulturního soužití – vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupují s aktivní tolerancí k identitě druhých
- umí získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak z oblasti světa práce, tak vzdělávání
- pracují s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií

Z odborných kompetencí:

- vytýčení jednoduché stavby
- chápání kvality jako významného nástroje konkurenceschopnosti a dobrého jména podniku
- dodržování stanovených norem (standardy) a předpisů souvisejících se systémem řízení jakosti zavedeným na pracovišti
- dodržování zabezpečování parametrů (standardů) kvality procesů, výrobků nebo služeb, zohledňování požadavků klienta (zákazníka, občana)

7 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Na základě analýzy i stanoveného profilu absolventa navrhu doporučení, které by pomohly přiblížit profil absolventa k tomu, který jsem stanovila na základě analýzy. Návrhů na zlepšení se nabízí hned několik, ale jádrem všeho je podle mého názoru spolupráce školy se stavebními firmami, která přinese mnoho zlepšení a nejlépe přispěje ke profilu absolventa, který je trhem práce požadován.

7.1 Spolupráce školy se stavebními firmami

Při přijímání absolventů narazí zaměstnavatelé, ale i samotní absolventi na několik překážek. První z nich je nedostatečné povědomí o reálných pracovních podmínkách, které studenti mají. Další překážkou může být jejich nesamostatnost. Pro studenta, který nikdy žádnou práci nevykonával sám, může být obtížné začít samostatně pracovat a být za svoji práci zodpovědný.

Propojení školy s firmou může mít několik podob. Praktické zkušenosti mohou studenti získávat např. prostřednictvím stáží, brigád, exkurzí nebo odborných seminářů. Při spolupráci firem se školami budou mít studenti možnosti ověřit si získané teoretické poznatky v praxi a rozvíjet schopnost praktického využití nabytých teoretických znalostí.

Spolupráce školy s firmou nese výhody pro oba subjekty. Škola, která je v kontaktu s praxí může žákům nabízet více než jen teoretické znalosti a praktickou zkušenost v předmětech odborného výcviku. Firmám, které půjdou spolupráci se školami vstříc se nabízí možnost vybírat si mezi studenty potenciální pracovníky. Výhody pro studenty jsou popsány v každé části podkapitoly.

7.1.1 Brigády

V teoretické části této práce jsem zmínila zákon č. 435/2004 Sb., kde je definován pojem absolvent a zmíněno ustanovení, na základě kterého je mu přidělena podpora v nezaměstnanosti. Ze zákona vyplývá, že absolventovi se do 12 měsíců, které musí odpracovat, aby měl nárok na podporu, započítávají také brigády, které jsou založené na pracovním vztahu, ze kterého se odvádí sociální pojištění.

Na základě tohoto zákona může firma spolupracovat se studenty během studia ve formě krátkodobých brigád a výpomocí založených např. na dohodě o pracovní činnosti, která

zakládá účast na sociálním pojištění. Tento vzájemný vztah během školy je výhodný pro obě strany, jak pro studenta, tak pro firmu. Budoucí absolvent během svého studia postupně získá potřebné praktické dovednosti a seznámí se s chodem uvnitř firmy a případně, že se v práci osvědčí má šanci, že ho firma zaměstná i při ukončení studia. Firma má během těchto brigád možnost vyzkoušet znalosti a dovednost budoucího absolventa a v případě spokojenosti s jeho prací ho při ukončení studia zaměstná.

7.1.2 Odborné praxe

V rámci středního odborného vzdělávání probíhá odborná praxe, kterou žáci konají v některé z firem. Při výběru místa konání praxe by se škola měla angažovat v tom smyslu, že bude pro své studenty hledat umístění v některé z významných firem v oboru. Zaměstnavatelé by na druhé straně měli být přístupní a ochotni věnovat budoucím absolventům svůj čas při konání odborné praxe. Pokud tak učiní, mají velkou možnost seznámit se během praxe se studenty a zjistit, jaké jsou jejich dosavadní znalosti, přístup k práci, samostatnost a ostatní předpoklady k výkonu práce, které se běžně zjišťují až při přijímacím pohovoru.

7.1.3 Exkurze

Při vstupu na trh práce se absolventi potýkají s tím, že neznají reálný chod podniku a nedokáží si tudíž představit, jak výroba a další typické činnosti podniku probíhají. Navrhují, aby se absolventi minimálně jednou za školní rok seznámili s praktickými činnostmi ve firmách prostřednictvím exkurze konané přímo ve společnosti. Každý školní rok se budoucí absolventi mohou seznámit s určitým procesem ve firmě, se kterým při vstupu na trh práce určitě přijdou do styku.

Exkurze přispěje k tomu, že se studenti budou orientovat v základních firemních procesech, budou znát oběh dokumentů ve firmě, seznámí se s principem nákupu, výroby a odbytu a budou mít také přehled o běžném pracovním životě uvnitř firmy.

7.1.4 Odborné semináře

Ve školách se často naráží na problém, že učitelé, kteří nemají kontakt s praxí, neznají nové postupy a trendy v daném oboru. I ve stavebnictví jde vývoj dopředu a může se stát, že učitelé nejsou včas informováni např. o nových technologiích. Ve firmách běžně existují oddělení, která se přímo novými technologiemi a trendy ve stavebnictví zabývá a jejich

pracovníci jsou odborníky, kteří mohou své znalosti a zkušenosti předávat budoucím absolventům.

7.2 Příspěvky pro zaměstnavatele

Pro vyřešení některých problémů, které jsou spojeny se zaměstnáváním absolventů škol by mohl pomoci příspěvek pro zaměstnavatele. Pokud má zaměstnavatel přijmout absolventa potýká se především s tím, že nemá vůbec žádné praktické zkušenosti a málo znalostí. Jeho zaškolení trvá déle, než pokud by přijal zaměstnance s praxí, a tím pádem je také více finančně nákladnější.

Řešením těchto základních problémů jsou podle mého názoru finanční příspěvky pro zaměstnavatele. Po posouzení účelnosti vynaložení finančních prostředků zváží příslušný úřad práce možnost poskytnutí příspěvku na zřízení společensky účelného pracovního místa. Příspěvek může být zaměstnavateli poskytnut formou částečné nebo plné úhrady mzdových nákladů na takto přijatého zaměstnance nebo návratného příspěvku. [18]

Zákon o zaměstnanosti také umožňuje kompenzovat zvýšená nároky na zaměstnavatele při zapracování nového zaměstnance poskytnutím příspěvku na zapracování, který může zaměstnavatel získat v případě, že přijme uchazeče o zaměstnání, kterému úřad práce věnuje zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání, tj. i mladého člověka do 25 let a absolventa vysoké školy do dvou let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku. Tento příspěvek může být zaměstnavateli poskytován po dobu maximálně tří měsíců a jeho výše může dosáhnout až poloviny minimální mzdy. [18]

Při poskytování takovýchto příspěvků by zaměstnavatelé byli více motivováni k přijetí absolventa. Během zkušební doby tří měsíců by mohli zjistit znalosti a dovednosti čerstvého absolventa, aniž by museli vynakládat velké mzdové náklady.

7.3 Tréninkové programy pro absolventy

Větší společnosti nabízejí tréninkové programy pro čerstvé absolventy, které jsou určeny jak pro absolventy středních, tak pro absolventy vysokých škol. Firma jim během této doby věnuje čas na zapracování a pomáhá jim při získávání praktických zkušeností a dalších odborných znalostí.

Program trvá zpravidla trvají přibližně rok a může být rozdělen do několika etap. V první řadě se absolvent zaměřuje na adaptaci do pracovního prostředí vůbec, tzn. přechod ze školního prostředí do praxe společnosti. Pracovníci prochází jednotlivými odděleními a získává praktické zkušenosti s jednotlivými firemními procesy. Cílem je získat přehled o jednotlivých pracovních postupech ve firmě, pochopit jejich souvislost a zároveň navázat kontakt s ostatními kolegy. V další části programu se seznámí s konkrétními postupy týkající se jeho zaměření a pod dohledem zkušenějšího kolegy se podílí na realizaci pracovního úkolu.

ZÁVĚR

Při ukončení školní docházky stojí žáci a studenti na prahu své pracovní kariéry. Aby byl profil absolventa přizpůsoben potřebám trhu práce, je nutné, aby byly procesy, které vedou k úspěšnému zařazení do pracovního života, ovlivňovány již během vzdělávání na základních a středních školách. Existuje spousta škol, které své studenty vysílají na zahraniční pobyty a stáže, aby získávali zkušenosti v cizích zemích a lépe se pak uplatnili v praxi. A je také hodně škol, které proces vzdělávání propojují s praxí již od samého počátku a nabízejí tak studentům ty nejlepší podmínky pro to, aby se následně lépe uplatnili v praxi.

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat profil absolventa střední školy stavební, zjistit jaké jsou možnosti školy a jaké požadavky trhu práce, resp. stavební firmy, která absolventy středních stavebních škol zaměstnává. Teoretickou část jsem rozdělila do tří kapitol, z nich každá se věnuje jednomu faktoru, který profil absolventa ovlivňuje. V první kapitole je obsažen trh práce, vysvětlila jsem pojem absolvent a uvedla výsledky průzkum, který odráží požadavky trhu práce na absolventy škol. Do druhé kapitoly jsem zařadila strukturu vzdělávacího systému v České republice a změny, které české školství v současné době provází, konkrétně rámcové vzdělávací programy. Třetí kapitola obsahuje kompetence žáků, ale i pedagogů, bez kterých se vzdělávání neobejde.

Druhá část bakalářské práce obsahuje dvě analýzy. První vychází z rozhovoru, který jsem uskutečnila na střední škole stavební a výsledkem jsou předpoklady, které musí mít žák při vstupu na střední školu, tak aby mohly být splněny cíle středního odborného vzdělávání. Druhá analýza se týkala profilu absolventa střední školy stavební. Vycházela jsem ze struktury klíčových a odborných kompetencí sestavených pro studenty středních odborných škol stavebních a zajímalo mě, kterými kompetencemi musí absolvent bezpodmínečně disponovat při vstupu na trh práce.

Na základě tohoto profilu jsem stanovila návrhy a doporučení, které by pomohly k tomu, aby žák při vstupu na trh práce disponoval kompetencemi, které jsou v tomto profilu obsažené. Jádrem celého řešení je spolupráce školy a trhu práce, tzn. stavebních firem. Spolupráce do jisté míry probíhá u většiny škol, protože je nezbytná pro naplnění studijních plánů v rámci odborného výcviku. Je však nutné, aby se do vzájemné spolupráce oba subjekty zapojovaly aktivně a cíleně. Jen taková spolupráce vede k uspokojení potřeb školy i trhu práce a zároveň usnadní absolventovi jeho vstup do pracovního života.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1] JANDOUREK. Sociologický slovník. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 8071785350
- [2] KUBEŠ, Marián, SPILLEROVÁ, Dagmar, KURNICKÝ, Roman. *Manažerské kompetence: Způsobilosti výjimečných manažerů*. 1. vyd. Praha: Grada publishing, 2004. 183 s. ISBN 80-247-0698-9.
- [3] PRŮCHA, Jan, Walterová Eliška, Mareš Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1998. 328 s. ISBN 8071787728.
- [4] SVĚTLÍK, Jaroslav. *Marketingové řízení školy*. Praha: Aspi, 2006. 300 s. ISBN 80-7357-176-5.

WWW stránka – elektronická monografie

- [5] KALOUSKOVÁ, Pavla. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenosti absolventů škol – šetření v terciální sféře* [online]. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2006. 38 s. [cit. 2007-02-27]. Dostupný z WWW: <www.nuov.cz/public/File/periodika_a_publicace/Analyza%20potreb%20zamestnavatelu%202006.pdf>.
- [6] *Klíčové kompetence* [online]. 153 s. [cit. 2007-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.eurydice.org/>>.
- [7] *Klíčové kompetence v odborném vzdělávání* [online]. [cit. 2007-02-07]. Dostupný z WWW: <http://www.nuov.cz/index.php?page=vzd_v_cr&s=185&idclanku=473>.
- [8] *RVP pro obor stavebnictví* [online]. 92 s. [cit. 2007-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://zpd.nuov.cz/OboryLaM/RVP3647M01.pdf>>
- [9] *RVP pro základní vzdělávání* [online]. 92 s. [cit. 2007-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/soubor/rvpzv.pdf>>.
- [10] TUPÝ, Jan. *Proč měnit vzdělávání* [online]. [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/296/1001>>.

- [11] VÚP Praha. *RVP GV – část C: Klíčové kompetence* [online]. [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.skolaonline.cz/scripts/detail.php?id=3147>>.
- [12] VÚP Praha. RVP pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2007-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/181>>.

WWW stránky

- [13] CCA GROUP, A. S. *Vzdělávací a informační portál pro základní a střední školy* [online]. 2003-2005 [cit. 2007-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://portal.skolaonline.cz/>>.
- [14] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. [online]. [cit. 2006-01-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/>>.
- [15] NÁRODNÍ ÚSTAV ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.nuov.cz/>>.
- [16] S. O. K. *Stavební firma*. [online]. 2005 [cit. 2006-12-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.sok.cz/>>.
- [17] VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ V PRAZE. Metodický portál RVP: *Portál vzdělávání* [online]. 2005-2007 [cit. 2007-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz>>.

Zákony

- [18] *Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti*.
- [19] *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*.

Ostatní

- [20] Didaktika v dimenziách vedy a praxe: zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 6. - 7. októbra 2005 v Prešove / vedec. red. Jarmila Dargová, Milan Darák. - 1. vyd. - Prešov: Euroeducation, 2006. - ISBN 80-969578-0-5. - S. 48-53.
- [21] Obsahová dimenze kurikula základní školy (anotace), GAČR 406/05/0246. Dostupný z WWW: <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/projekty_Kuri.htm>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.
RVP	Rámcový vzdělávací program.
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.
RVP G	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia.
RVP GSP	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou.
RVP SOV	Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání.
SŠOV	Středoškolské odborné vzdělávání.
SOŠ	Střední odborná škola.
ŠVP	Školní vzdělávací programy.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Znamky priřazené kompetencím k učení	43
Graf 2. Znamky priřazené kompetencím řešení problémů	43
Graf 3. Znamky priřazené komunikativním kompetencím.....	44
Graf 4. Znamky priřazené personálním a sociálním kompetencím	45
Graf 5. Znamky priřazené občanským kompetencím a kulturnímu povědomí	46
Graf 6. Znamky priřazené kompetencím k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám.....	46
Graf 7. Znamky priřazené matematickým kompetencím	47
Graf 8. Znamky priřazené kompetencím týkajících se využívání prostředků informačních a komunikačních technologií a práci s informacemi	48
Graf 9. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování a realizaci investičních akcí	49
Graf 10. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující navrhování jednoduché stavby a příslušné části staveb včetně dodatečných stavebních úprav.....	49
Graf 11. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující vypracování projektové dokumentace.....	50
Graf 12. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující řízení stavební a montážní práce	51
Graf 13. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování a údržby objektů	52
Graf 14. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující zajišťování výroby stavebních materiálů a výrobků a jejich odbyt	53
Graf 15. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující dodržování bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci	53
Graf 16. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující usilování o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb	54
Graf 17. Znamky priřazené znalostem a dovednostem ovlivňující jednání ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje	54

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Systém kurikulárních dokumentů	25
--	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Průměrný počet přijatých pracovníků a absolventů podle velikosti firmy	14
Tab. 2. Frekvence přijímání nových pracovníků z hlediska kategorií vzdělání	14
Tab. 3. Kritéria pro přijetí zaměstnanců (% podíl firem s tímto požadavkem)	15

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I : Struktura klíčových kompetencí pro Základní vzdělávání

Příloha P II: Klíčové kompetence absolventa SOŠ

Příloha P III: Odborné kompetence absolventa SOŠ (obor stavebnictví)

Příloha P IV: Dotazník pro personalistu

Příloha P V: Dotazník pro vedoucího výroby

PŘÍLOHA P I : STRUKTURA KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Kompetence k učení

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení;
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě;
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy;
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti;
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich.

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností;
- vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému;
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů, přezkoumá řešení a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací;
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

Kompetence komunikativní

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu;
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje;
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich,

reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění;

- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem;
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a interpersonální

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce;
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá;
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Kompetence občanské

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí;
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu;
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka;
- respektuje a ocení naše tradice a kulturní a historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit;
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví.

Kompetence pracovní

Na úrovni základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky;

- přistupuje k pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot;
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření;
- rozvíjí své podnikatelské myšlení, orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání.

PŘÍLOHA P II: KLÍČOVÉ KOMPETENCE ABSOLVENTA SOŠ

Kompetence k učení

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání, tzn. že absolventi by měli:

- mít pozitivní vztah k učení a vzdělávání;
- ovládat různé techniky učení, umět si vytvořit vhodný studijní režim a podmínky;
- uplatňovat různé způsoby práce s textem (zvl. studijní a analytické čtení), umět efektivně vyhledávat a zpracovávat informace; být čtenářsky gramotný;
- s porozuměním poslouchat mluvené projevy (např. výklad, přednášku, proslov aj.), pořizovat si poznámky;
- využívat ke svému učení různé informační zdroje včetně zkušeností svých i jiných lidí;
- sledovat a hodnotit pokrok při dosahování cílů svého učení, přijímat hodnocení výsledků svého učení ze strany jiných lidí;
- znát možnosti svého dalšího vzdělávání, zejména v oboru a povolání.

Kompetence k řešení problémů

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni řešit samostatně běžné pracovní i mimopracovní problémy, tzn. že absolventi by měli:

- porozumět zadání úkolu nebo určit jádro problému, získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, popř. varianty řešení, a zdůvodnit jej, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu a dosažené výsledky;
- uplatňovat při řešení problémů různé metody myšlení (logické, matematické, empirické) a myšlenkové operace;
- volit prostředky a způsoby (pomůcky, studijní literaturu, metody a techniky) vhodné pro splnění jednotlivých aktivit, využívat zkušeností a vědomostí nabytých dříve;
- spolupracovat při řešení problémů s jinými lidmi (týmové řešení).

Komunikativní kompetence

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, životních i pracovních situacích, tzn. že absolventi by měli:

- vyjadřovat se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat;
- formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně;
- účastnit se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje;
- zpracovávat administrativní písemnosti, pracovní dokumenty i souvislé texty na běžná i odborná témata;
- dodržovat jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii;

- zaznamenávat písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí (přednášek, diskusí, porad apod.);
- vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury projevu a chování;
- vyjadřovat se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v cizím jazyce, číst s porozuměním cizojazyčný text, písemně zpracovávat jednodušší cizojazyčné materiály.

Personální a sociální kompetence

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli připraveni stanovovat si na základě poznání své osobnosti přiměřené cíle osobního rozvoje v oblasti zájmové i pracovní, pečovat o své zdraví, spolupracovat s ostatními a přispívat k utváření vhodných mezilidských vztahů, tzn. že absolventi by měli:

- posuzovat reálně své fyzické a duševní možnosti, odhadovat důsledky svého jednání a chování v různých situacích;
- stanovovat si cíle a priority podle svých osobních schopností, zájmové a pracovní orientace a životních podmínek;
- reagovat adekvátně na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání ze strany jiných lidí, přijímat radu i kritiku;
- ověřovat si získané poznatky, kriticky zvažovat názory, postoje a jednání jiných lidí;
- mít odpovědný vztah ke svému zdraví, pečovat o svůj fyzický i duševní rozvoj, být si vědomi důsledků nezdravého životního stylu a závislosti;
- adaptovat se na měnící se životní a pracovní podmínky a podle svých schopností a možností je pozitivně ovlivňovat, být připraveni řešit své sociální i ekonomické záležitosti;
- pracovat v týmu a podílet se na realizaci společných pracovních a jiných činností;
- přijímat a plnit odpovědně svěřené úkoly;
- podněcovat práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaujatě zvažovat návrhy druhých;
- přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým.

Občanské kompetence a kulturní povědomí

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi uznávali hodnoty a postoje podstatné pro život v demokratické společnosti a dodržovali je, jednali v souladu s trvale udržitelným rozvojem a podporovali hodnoty národní, evropské i světové kultury, tzn. že absolventi by měli:

- jednat odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu;
- dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika), vystupovat proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci;
- jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívat k uplatňování hodnot demokracie;

- uvědomovat si – v rámci plurality a multikulturního soužití – vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupovat s aktivní tolerancí k identitě druhých;
- zajímat se aktivně o politické a společenské dění u nás a ve světě;
- chápat význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje;
- uznávat hodnotu života, uvědomovat si odpovědnost za vlastní život a spoluodpovědnost při zabezpečování ochrany života a zdraví ostatních;
- uznávat tradice a hodnoty svého národa, chápat jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu;
- podporovat hodnoty místní, národní, evropské i světové kultury a mít k nim vytvořen pozitivní vztah.

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni optimálně využívat svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj své profesní kariéry a s tím související potřebu celoživotního učení, tzn. že absolventi by měli:

- mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti a tedy i vzdělávání; uvědomovat si význam celoživotního učení a být připraveni přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám;
- mít přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru; cílevědomě a zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní a vzdělávací dráze;
- mít reálnou představu o pracovních, platových a jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky a umět je srovnávat se svými představami a předpoklady;
- umět získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak z oblasti světa práce, tak vzdělávání;
- vhodně komunikovat s potenciálními zaměstnavateli, prezentovat svůj odborný potenciál a své profesní cíle;
- znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků;
- rozumět podstatě a principům podnikání, mít představu o právních, ekonomických, administrativních, osobnostních a etických aspektech soukromého podnikání; dokázat vyhledávat a posuzovat podnikatelské příležitosti v souladu s realitou tržního prostředí, svými předpoklady a dalšími možnostmi.

Matematické kompetence

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni funkčně využívat matematické dovednosti v různých životních situacích, tzn. že absolventi by měli:

- správně používat a převádět běžné jednotky;
- používat pojmy kvantifikujícího charakteru;
- provádět reálný odhad výsledku řešení dané úlohy;

- nacházet vztahy mezi jevy a předměty při řešení praktických úkolů, umět je vymezit, popsat a správně využít pro dané řešení;
- číst a vytvářet různé formy grafického znázornění (tabulky, diagramy, grafy, schémata apod.);
- aplikovat znalosti o základních tvarech předmětů a jejich vzájemné poloze v rovině i prostoru;
- efektivně aplikovat matematické postupy při řešení různých praktických úkolů v běžných situacích.

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi pracovali s osobním počítačem a jeho základním a aplikačním programovým vybavením, ale i s dalšími prostředky ICT a využívali adekvátní zdroje informací a efektivně pracovali s informacemi, tzn. absolventi by měli:

- pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií;
- pracovat s běžným základním a aplikačním programovým vybavením;
- učit se používat nové aplikace;
- komunikovat elektronickou poštou a využívat další prostředky online a offline komunikace;
- získávat informace z otevřených zdrojů, zejména pak s využitím celosvětové sítě Internet;
- pracovat s informacemi z různých zdrojů nesenými na různých médiích (tištěných, elektronických, audiovizuálních), a to i s využitím prostředků informačních a komunikačních technologií;
- uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotní.

PŘÍLOHA P III: ODBORNÉ KOMPETENCE ABSOLVENTA SOŠ (OBOR STAVEBNICTVÍ)

Zajišťovat a posuzovat přípravu a realizaci investičních akcí, tzn. aby absolventi:

- znali rozsah úkolů přípravy stavební investiční akce;
- uplatňovali znalost náležitostí výběrového řízení při zadávání stavebních zakázek;
- uplatňovali znalosti příslušných částí stavebního zákona při jednání s účastníky výstavby a při stavebním řízení včetně kolaudačního;
- orientovali se ve stěžejních legislativních normách obecně platných ve stavebnictví a dalších ve vazbě na zaměření oboru a uměli je používat;
- znali práva a povinnosti technického dozoru investora;
- uměli pracovat s projektovou dokumentací a s provozními dokumenty;
- měli přehled o základní problematice všech oblastí stavební činnosti (i příbuzných zaměření oboru).

Navrhovat jednoduché stavby a příslušné části staveb (dle zaměření oboru) včetně dodatečných stavebních úprav, tzn. aby absolventi:

- uplatňovali předepsané technické a provozní, ale i estetické požadavky na navrhované stavby charakteru pozemních, vodohospodářských nebo dopravních staveb (dle specifiky zaměření);
- byli připraveni navrhnout příslušnou stavbu nebo její část dle požadavku investora v souladu s platnými předpisy a s využitím zásadních znalostí problematiky;
- dokázali posoudit vlastnosti navrhovaných stavebních materiálů z hledisek technických, ekonomických, estetických i z hlediska ekologického, vzhledem k jejich použití;
- byli schopni navrhnout jednoduché konstrukční prvky stavebních konstrukcí z betonu, oceli, dřeva i zděných a dokázali posoudit jejich stabilitu, pružnost a pevnost, při návrhu zohlednit technické požadavky, hygienické a protipožární zásady;
- využívali znalostí technologických postupů hrubé stavby a běžných dokončovacích prací i vlastních praktických zkušeností, znali nástroje, pomůcky a strojní zařízení potřebné k technologickým operacím;
- orientovali se v novinkách na materiálovém i technologickém trhu, v normách a technických předpisech dle problematiky charakteru objektů a byli schopni jejich aplikace při navrhování těchto objektů.

Vypracovávat projektovou dokumentaci, tzn. aby absolventi:

- byli připraveni provádět nebo zajišťovat předprojektovou přípravu, tzn. zaměřit a zdokumentovat stávající stav, připravit podklady pro projektovou dokumentaci;
- vypracovali základní stavební výkresy jednoduché nebo drobné stavby s uplatněním znalosti zásad zobrazování stavebních konstrukcí;

- vypracovali odborně příslušnou stavební část výkresové dokumentace dle požadavku investora a v souladu s platnými normami (dle charakteru objektu a zaměření oboru);
- rozlišovali projektovou dokumentaci podle úrovně a účelu ve vazbě na stavební řízení;
- vypracovali kalkulaci nákladů a jednoduchý rozpočet stavby;
- vyřešili zařízení staveniště pro jednoduchou stavbu a vypracovali časový harmonogram průběhu prací;
- pracovali se softwarovým vybavením využívaným v oboru (v konkrétním zaměření) pro rozpočtové a projektové práce.

Řídit stavební a montážní práce, tzn. aby absolventi:

- znali práva a povinnosti mistra a stavbyvedoucího;
- měli přehled o částech stavby, postupu prací na stavbě;
- znali běžné stavební konstrukce, dokázali posoudit únosnost a stabilitu jejich prvků;
- orientovali se v komplexní dokumentaci staveb včetně technologických částí;
- znali a uplatňovali bezpečnostní a protipožární zásady ve vazbě na stavební činnost;
- dovedli vytýčit jednoduchou stavbu;
- měli přehled o stavebních strojích a strojních zařízeních z hlediska využitelnosti při stavebních pracích včetně zásad bezpečného provozování a základních technických parametrů;
- znali vlastnosti stavebních materiálů a jejich zkoušení a měli přehled o hlavních výrobcích běžných stavebních materiálů a výrobků;
- znali technologické postupy při běžných stavebních pracích, aby mohli posoudit jejich dodržování;
- uplatňovali zásady ochrany životního prostředí před negativními vlivy stavebních činností.

Zajišťovat správu a údržbu objektů (dle zaměření oboru), tzn. aby absolventi:

- byli připraveni zajišťovat správu a údržbu příslušných objektů i s ohledem na památkově chráněné stavby;
- orientovali se v základních technických předpisech souvisejících se správou objektů (dle charakteru stavby);
- znali a uplatňovali bezpečné postupy při dodatečných úpravách objektů a technických zařízení včetně postupů zajišťování pravidelné údržby a oprav;
- byli připraveni na vedení příslušné dokumentace související se správou objektů.

Zajišťovat výrobu stavebních materiálů a výrobků a jejich odbyt, tzn. aby absolventi:

- měli přehled o surovinových zdrojích a nabídce trhu materiálů a výrobků, o způsobech zajišťování odbytu výrobků;

- znali způsoby posuzování kvality vstupních materiálů a jejich hospodárného využití ve výrobě;
- znali technologické postupy při výrobě základních stavebních hmot a měli přehled o způsobech ověřování jakosti výrobků i zkušebnictví;
- prováděli rozbor a zkoušky stavebních materiálů včetně vypracování protokolu o zkouškách jakosti (případně věděli kde a jak zajistit jejich provedení);
- orientovali se v tržních nabídkách a trendech materiálového trhu, uměli poradit zákazníkovi.

Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci, tzn. aby absolventi:

- chápali bezpečnost práce jako nedílnou součást péče o zdraví své i spolupracovníků (i dalších osob vyskytujících se na pracovištích, např. klientů, zákazníků, návštěvníků) i jako součást řízení jakosti a jednu z podmínek získání či udržení certifikátu jakosti podle příslušných norem;
- znali a dodržovali základní právní předpisy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární prevence;
- osvojili si zásady a návyky bezpečné a zdravé neohrožující pracovní činnosti včetně zásad ochrany zdraví při práci u zařízení se zobrazovacími jednotkami (monitory, displeje apod.), rozpoznali možnost nebezpečí úrazu nebo ohrožení zdraví a byli schopni zajistit odstranění závad a možných rizik;
- znali systém péče státu o zdraví pracujících (včetně preventivní péče, uměli uplatňovat nároky na ochranu zdraví v souvislosti s prací, nároky vzniklé úrazem nebo poškozením zdraví v souvislosti s vykonáváním práce);
- byli vybaveni vědomostmi o zásadách poskytování první pomoci při náhlém onemocnění nebo úrazu a dokázali první pomoc sami poskytnout.

Usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb, tzn. aby absolventi:

- chápali kvalitu jako významný nástroj konkurenceschopnosti a dobrého jména podniku;
- dodržovali stanovené normy (standardy) a předpisy související se systémem řízení jakosti zavedeným na pracovišti;
- dbali na zabezpečování parametrů (standardů) kvality procesů, výrobků nebo služeb, zohledňovali požadavky klienta (zákazníka, občana).

Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje, tzn. aby absolventi:

- znali význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční, popř. společenské ohodnocení;
- zvažovali při plánování a posuzování určité činnosti (v pracovním procesu i v běžném životě) možné náklady, výnosy a zisk, vliv na životní prostředí, sociální dopady;
- nakládali s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí.

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK PRO PERSONALISTU

Každé kompetenci (označené pomocí písmen v abecedě) prosím přiřadíte takovou známku, která je podle Vašich zkušeností z praxe důležitá pro absolventa střední školy stavební při vstupu do praxe. Popis jednotlivých známek je uveden na následující stupnici.

1	2	3	4	5
při vstupu na trh práce nemusí absolvent touto kompetencí disponovat vůbec	při vstupu na trh práce stačí, aby absolvent touto kompetencí disponoval ve velmi omezené míře	při vstupu na trh práce stačí, aby absolvent touto kompetencí částečně disponoval	při vstupu na trh práce je nutné, aby absolvent touto kompetencí téměř disponoval	při vstupu na trh práce musí absolvent touto kompetencí bezpodmínečně disponovat

Kompetence k učení

- a) mají pozitivní vztah k učení a vzdělávání _____
- b) ovládají různé techniky učení, umí si vytvořit vhodný studijní režim a podmínky _____
- c) uplatňují různé způsoby práce s textem (zvl. studijní a analytické čtení), umí efektivně vyhledávat a zpracovávat informace; jsou čtenářsky gramotní _____
- d) umí s porozuměním poslouchat mluvené projevy (např. výklad, přednášku, proslov aj.), pořizovat si poznámky _____
- e) využívají ke svému učení různé informační zdroje včetně zkušeností svých i jiných lidí _____
- f) sledují a hodnotí pokrok při dosahování cílů svého učení, přijímat hodnocení výsledků svého učení ze strany jiných lidí _____
- g) znají možnosti svého dalšího vzdělávání, zejména v oboru a povolání _____

Kompetence k řešení problémů

- a) porozumí zadání úkolu nebo určit jádro problému, umí získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, popř. varianty řešení, a zdůvodnit jej, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu a dosažené výsledky _____
- b) umí uplatňovat při řešení problémů různé metody myšlení (logické, matematické, empirické) a myšlenkové operace _____

- c) volí prostředky a způsoby (pomůcky, studijní literaturu, metody a techniky) vhodné pro splnění jednotlivých aktivit, využívat zkušeností a vědomostí nabytých dříve _____
- d) spolupracují při řešení problémů s jinými lidmi (týmové řešení) _____

Komunikativní kompetence

- a) vyjadřují se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat _____
- b) formulují své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně _____
- c) účastní se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje _____
- d) zpracovávají administrativní písemnosti, pracovní dokumenty i souvislé texty na běžná i odborná témata _____
- e) dodržují jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii _____
- f) zaznamenávají písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí (přednášek, diskusí, porad apod.) _____
- g) vyjadřují se a vystupují v souladu se zásadami kultury projevu a chování _____
- h) vyjadřují se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v cizím jazyce, čtou s porozuměním cizojazyčný text, písemně zpracovávají jednodušší cizojazyčné materiály _____

Personální a sociální kompetence

- a) posuzují reálně své fyzické a duševní možnosti, odhadovat důsledky svého jednání a chování v různých situacích _____
- b) stanovují si cíle a priority podle svých osobních schopností, zájmové a pracovní orientace a životních podmínek _____
- c) reagují adekvátně na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání ze strany jiných lidí, přijímat radu i kritiku _____
- d) ověřují si získané poznatky, kriticky zvažovat názory, postoje a jednání jiných lidí _____
- e) jsou odpovědní ke svému zdraví, pečují o svůj fyzický i duševní rozvoj, jsou si vědomi důsledků nezdravého životního stylu a závislostí _____
- f) adaptují se na měnící se životní a pracovní podmínky a podle svých schopností a možností je pozitivně ovlivňovat, jsou připraveni řešit své sociální i ekonomické záležitosti _____
- g) pracují v týmu a podílí se na realizaci společných pracovních a jiných činností _____
- h) přijímají a plní odpovědně svěřené úkoly _____
- i) podněcují práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaujatě zvažují návrhy druhých _____

- j) přispívají k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhají předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým _____

Občanské kompetence a kulturní povědomí

- a) jednájí odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu _____
- b) dodržují zákony, respektují práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika), vystupují proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci _____
- c) jednájí v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívají k uplatňování hodnot demokracie _____
- d) uvědomují si – v rámci plurality a multikulturního soužití – vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupují s aktivní tolerancí k identitě druhých _____
- e) zajímají se aktivně o politické a společenské dění u nás a ve světě _____
- f) chápou význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje _____
- g) uznávají hodnotu života, uvědomují si odpovědnost za vlastní život a spoluodpovědnost při zabezpečování ochrany života a zdraví ostatních _____
- h) uznávají tradice a hodnoty svého národa, chápou jeho minulost i současnost v evropském a světovém kontextu _____
- i) podporují hodnoty místní, národní, evropské i světové kultury a mít k nim vytvořen pozitivní vztah _____

Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni optimálně využívat svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, pro budování a rozvoj své profesní kariéry a s tím související potřebu celoživotního učení, tzn. že absolventi by měli:

- a) mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti a tedy i vzdělávání; uvědomovat si význam celoživotního učení a být připraveni přizpůsobovat se měnícím se pracovním podmínkám _____
- b) mít přehled o možnostech uplatnění na trhu práce v daném oboru; cílevědomě a zodpovědně rozhodovat o své budoucí profesní a vzdělávací dráze _____
- c) mít reálnou představu o pracovních, platových a jiných podmínkách v oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky a umět je srovnávat se svými představami a předpoklady _____

- d) umět získávat a vyhodnocovat informace o pracovních i vzdělávacích příležitostech, využívat poradenských a zprostředkovatelských služeb jak z oblasti světa práce, tak vzdělávání _____
- e) vhodně komunikovat s potenciálními zaměstnavateli, prezentovat svůj odborný potenciál a své profesní cíle _____
- f) znát obecná práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků _____
- g) rozumět podstatě a principům podnikání, mít představu o právních, ekonomických, administrativních, osobnostních a etických aspektech soukromého podnikání; dokázat vyhledávat a posuzovat podnikatelské příležitosti v souladu s realitou tržního prostředí, svými předpoklady a dalšími možnostmi _____

Matematické kompetence

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni funkčně využívat matematické dovednosti v různých životních situacích, tzn. že absolventi by měli:

- a) správně používat a převádět běžné jednotky _____
- b) používat pojmy kvantifikujícího charakteru _____
- c) provádět reálný odhad výsledku řešení dané úlohy; _____
- d) nacházet vztahy mezi jevy a předměty při řešení praktických úkolů, umět je vymežit, popsat a správně využít pro dané řešení _____
- e) číst a vytvářet různé formy grafického znázornění (tabulky, diagramy, grafy, schémata apod.) _____
- f) aplikovat znalosti o základních tvarech předmětů a jejich vzájemné poloze v rovině i prostoru _____
- g) efektivně aplikovat matematické postupy při řešení různých praktických úkolů v běžných situacích _____

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi pracovali s osobním počítačem a jeho základním a aplikačním programovým vybavením, ale i s dalšími prostředky ICT a využívali adekvátní zdroje informací a efektivně pracovali s informacemi, tzn. absolventi by měli:

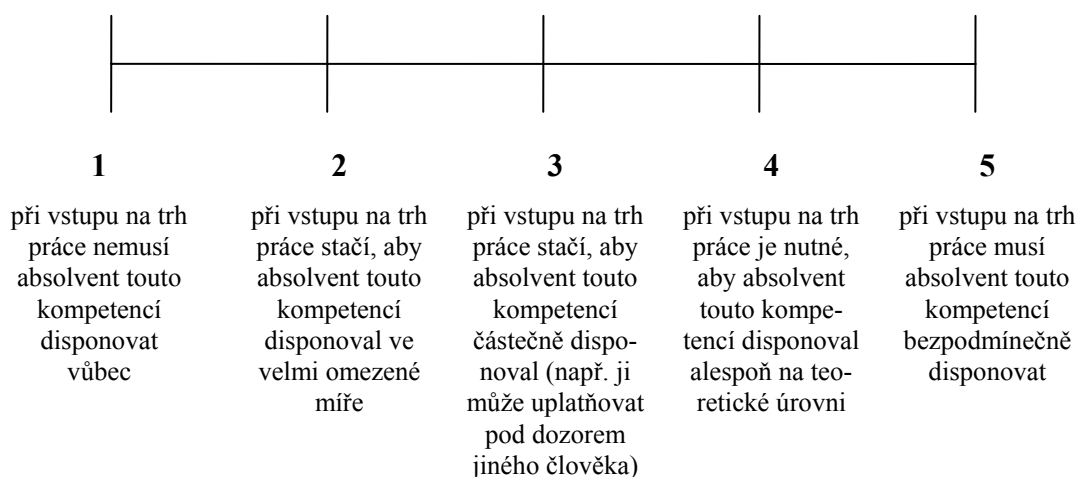
- a) pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií _____
- b) pracovat s běžným základním a aplikačním programovým vybavením _____
- c) učit se používat nové aplikace _____

- d) komunikovat elektronickou poštou a využívat další prostředky online a offline komunikace _____
- e) získávat informace z otevřených zdrojů, zejména pak s využitím celosvětové sítě Internet _____
- f) pracovat s informacemi z různých zdrojů nesenými na různých médiích (tištěných, elektronických, audiovizuálních), a to i s využitím prostředků informačních a komunikačních technologií _____
- g) uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotní _____

PŘÍLOHA P V: DOTAZNÍK PRO VEDOUCÍHO VÝROBY

Odborné kompetence

Každé kompetenci (označené pomocí písmen v abecedě) prosím přiřadíte takovou známku, která je podle Vašich zkušeností z praxe důležitá pro absolventa střední školy stavební při vstupu do praxe. Popis jednotlivých známek je uveden na následující stupnici.

Znalosti a dovednosti ovlivňující zajišťování a realizaci investičních akcí:

- a) znalost rozsahu úkolů přípravy stavební investiční akce _____
- b) uplatňování znalosti náležitostí výběrového řízení při zadávání stavebních zakázek _____
- c) uplatňování znalostí příslušných částí stavebního zákona při jednání s účastníky výstavby a při stavebním řízení včetně kolaudačního _____
- d) orientace ve stěžejních legislativních normách obecně platných ve stavebnictví _____
- e) znalosti práv a povinností technického dozoru investora _____
- f) práce s projektovou dokumentací a s provozními dokumenty _____
- g) přehled o základní problematice všech oblastí stavební činnosti _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující navrhování jednoduché stavby a příslušné části staveb včetně dodatečných stavebních úprav:

- a) uplatňování předepsaných technických a provozních, ale i estetických požadavků na navrhované stavby _____

- b) navrhování příslušné stavby nebo její část dle požadavku investora v souladu s platnými předpisy a s využitím zásadních znalostí problematiky _____
- c) posouzení vlastností navrhovaných stavebních materiálů z hledisek technických, ekonomických, estetických i z hlediska ekologického, vzhledem k jejich použití _____
- d) schopnost navrhnout jednoduché konstrukční prvky stavebních konstrukcí z betonu, oceli i dřeva a dokázat posoudit jejich stabilitu, pružnost a pevnost, při návrhu zohlednit technické požadavky, hygienické a protipožární zásady _____
- e) využívání znalostí technologických postupů hrubé stavby a běžných dokončovacích prací i vlastních praktických zkušeností, znalosti nástrojů, pomůcek a strojních zařízení potřebných k technologickým operacím _____
- f) orientace v novinkách na materiálovém i technologickém trhu, v normách a technických předpisech dle problematiky charakteru objektů a schopnost jejich aplikace při navrhování těchto objektů _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující vypracování projektové dokumentace:

- a) provádění nebo zajišťování předprojektové přípravy, tzn. zaměření a zdokumentování stávajícího stavu, připravení podkladů pro projektovou dokumentaci _____
- b) vypracování základních stavebních výkresů jednoduché nebo drobné stavby s uplatněním znalostí zásad zobrazování stavebních konstrukcí _____
- c) odborné vypracování příslušné stavební část výkresové dokumentace dle požadavků investora a v souladu s platnými normami _____
- d) rozlišování projektové dokumentace podle úrovně a účelu ve vazbě na stav. řízení _____
- e) vypracování kalkulací nákladů a jednoduchého rozpočtu stavby _____
- f) vyřešení zařízení staveniště pro jednoduchou stavbu a vypracování časového harmonogramu průběhu prací _____
- g) práce se softwarovým vybavením využívaným v oboru pro rozpočtové a projektové práce _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující řízení stavební a montážní práce:

- a) znalosti práva a povinnosti mistra a stavbyvedoucího _____
- b) přehled o částech stavby, postupu prací na stavbě _____

- c) znalosti běžné stavební konstrukce, schopnost posoudit únosnost a stabilitu jejich prvků _____
- d) orientace v komplexní dokumentaci staveb včetně technologických částí _____
- e) znalost a schopnost uplatnění bezpečnostní a protipožární zásady ve vazbě na stavební činnost _____
- f) vytýčení jednoduché stavby _____
- g) přehled o stavebních strojích a strojních zařízeních z hlediska využitelnosti při stavebních pracích včetně zásad bezpečného provozování a základních technických parametrů _____
- h) znalost vlastností stavebních materiálů a jejich zkoušení a přehled o hlavních výrobcích běžných stavebních materiálů a výrobků _____
- i) znalost technologických postupů při běžných stavebních pracech, aby mohli posoudit jejich dodržování _____
- j) uplatňování zásad ochrany životního prostředí před negativními vlivy stavebních činností _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující zajišťování správy a údržby objektů:

- a) připravenost zajišťovat správu a údržbu příslušných objektů i s ohledem na památkově chráněné stavby _____
- b) orientace v základních technických předpisech souvisejících se správou objektů (dle charakteru stavby) _____
- c) znalost a schopnost uplatnění bezpečných postupů při dodatečných úpravách objektů a technických zařízení včetně postupů zajišťování pravidelné údržby a oprav _____
- d) připravenost na vedení příslušné dokumentace související se správou objektů _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující zajišťování výroby stavebních materiálů a výrobků a jejich odbytu:

- a) přehled o surovinových zdrojích a nabídce trhu materiálů a výrobků, o způsobech zajišťování odbytu výrobků _____
- b) znalost způsobů posuzování kvality vstupních materiálů a jejich hospodárného využívání ve výrobě _____
- c) znalost technologických postupů při výrobě základních stavebních hmot a přehled o způsobech ověřování jakosti výrobků i zkušebnictví _____

- d) provádění rozborů a zkoušek stavebních materiálů včetně vypracování protokolu o zkouškách jakosti (případně vědět kde a jak zajistit jejich provedení) _____
- e) orientace v tržních nabídkách a trendech materiálového trhu, dovést poradit zákazníko-
vi. _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující dodržování bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci:

- a) nahlížení na bezpečnost práce jako nedílnou součást péče o zdraví své i spolupracovníků (i dalších osob vyskytujících se na pracovištích, např. klientů, zákazníků, návštěvníků) i jako součást řízení jakosti a jednu z podmínek získání či udržení certifikátu jakosti podle příslušných norem _____
- b) znalost a dodržování základních právních předpisů týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární prevence _____
- c) osvojení si zásad a návyků bezpečné a zdravé neohrožující pracovní činnosti včetně zásad ochrany zdraví při práci u zařízení se zobrazovacími jednotkami (monitory, displeje apod.), rozpoznání možnosti nebezpečí úrazu nebo ohrožení zdraví a schopnost zajistit odstranění závad a možných rizik _____
- d) znalost systému péče státu o zdraví pracujících (včetně preventivní péče, dovést uplatňovat nároky na ochranu zdraví v souvislosti s prací, nároky vzniklé úrazem nebo poškozením zdraví v souvislosti s vykonáváním práce) _____
- e) vědomost o zásadách poskytování první pomoci při náhlém onemocnění nebo úrazu a schopnost první pomoc sami poskytnout. _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující usilování o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb:

- a) chápání kvality jako významného nástroje konkurenceschopnosti a dobrého jména podniku _____
- b) dodržování stanovených norem (standardy) a předpisů souvisejících se systémem řízení jakosti zavedeným na pracovišti _____
- c) dodržování zabezpečování parametrů (standardů) kvality procesů, výrobků nebo služeb, zohledňování požadavků klienta (zákazníka, občana) _____

Znalosti a dovednosti ovlivňující jednání ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje:

- a) znalost významu, účelu a užitečnosti vykonávané práce, její finanční, popř. společenské ohodnocení _____
- b) zvažování při plánování a posuzování určité činnosti (v pracovním procesu i v běžném životě) možné náklady, výnosy a zisk, vliv na životní prostředí, sociální dopady _____
- c) nakládání s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí _____

